

Avioero prosessi käräjäoikeudessa

Linda Myllymäki

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Avioero prosessi käräjäoikeudessa

Linda Myllymäki
Liiketalous
Opinnäytetyö
toukokuu 2019

Linda Myllymäki

Avioeroprosessi käräjäoikeudessa

2019

2019

Sivumäärä

83

Avioeroprosessi käräjäoikeudessa -opinnäytetyön tavoitteena on tutkia avioeron prosessia käräjäoikeudessa alusta loppuun. Idea opinnäytetyöhön on tullut käräjäoikeuden kanslian asiakaspalvelutyöskentelyn kautta, tarkoituksena parantaa asiakaspalvelutaitoja ja osaamista hakemusasioissa. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää avioerojen taustaa ja historiaa, miten ja millä perusteella avioerohakemus saapuu käsiteltäväksi, kuinka hakemusta käsitellään sekä millaisin eri vaihtoehdoin avioeroasia saadaan päätökseen. Opinnäytetyössä ei tutkita rekisteröityjä parisuhteita, avioeron liitännäisvaatimuksia eikä yhteiselämän lopettamista. Lisäksi opinnäytetyössä keskitytään vain Suomen avioeroprosessin malliin.

Opinnäytetyön aineisto on saatu tutkimalla lakeja, virallislähteitä, oikeuskäytäntöä sekä oikeuskirjallisuutta. Opinnäytetyössä on hyödynnetty havainnollistavana materiaalina tilastoja sekä Vantaan käräjäoikeuden avioeroasioiden asiakirjoja. Opinnäytetyössä on toteutettu internet -kysely avioerohakeneiden ihmisten mielipiteestä prosessiin.

Puolisot voivat hakea avioeroa kotipaikkansa käräjäoikeudesta yksin tai yhdessä. Avioeroa voi hakea kuuden kuukauden harkinta-aikaan tai kahden vuoden erillään asumiseen perustuen. Erillään asumiseen perustuen haettuna käräjäoikeus voi tehdä heti päätöksen avioerosta. Jos avioeroa haetaan kuuden kuukauden harkinta-ajalla, lykkääntyy avioeroasia harkinta-ajaksi, jonka jälkeen käräjäoikeus voi tehdä päätöksen avioerosta uuden hakemuksen saavuttua käräjäoikeuteen. Opinnäytetyötä voi hyödyntää työelämässä esimerkiksi käräjäoikeuden tai oikeusaputoimiston asiakaspalvelussa. Avioeroa hakevat voivat lukea myös prosessista etukäteen tai avioeroasian ollessa jo vireillä.

Asiasanat: avioero, hakemusasia, käräjäoikeus, prosessi

Linda Myllymäki

Divorce process in district court

2019	2019	Pages	83

The objective of the thesis "Divorce process in district court" is to study divorce process in district court from the beginning to the end. The idea for the thesis came from work experience in district court office. Its intention was to develop customer service skills and other knowledge in petitions. The intention of the thesis was also to sort out background and history of divorce in general, how and which criteria the divorce applications come to the court, how a court handles the divorce applications and which different routes can a divorce take to be finalized in a district court. Registered partnerships, other aspects of divorces or concluding living together are not represented in this thesis. In addition, this thesis will concentrate only on the divorce process in Finland.

Material for this thesis has been gathered by searching laws, official sources, case laws and juridical literature. Explanatory material from statistics and Vantaa District Court's divorce documents have been made use of in the thesis. Additionally, an Internet survey from former divorce applicants' opinions about the process has been implemented.

Spouses can apply for a divorce from their permanent residences district court either alone or together. The divorce is also be applied based on reconsideration period or on living separately for more than two years. If the application is based on living separately for more than two years, spouses can get the divorce straight away. If spouses apply for divorce based on the reconsideration period, the divorce will be postponed for the reconsideration period. After that the district court can make the decision if spouses deliver a new divorce application to the court.

This thesis will be beneficial for those who work in district courts or in legal aid offices. In addition, spouses can study this thesis before or during the divorce process.

Keywords: divorce, petition, district court, process

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Avioero	9
2.1	Avioeron historia	9
2.2	Avioero ulkomailla	11
2.3	Avioero tänä päivänä	11
2.4	Avioeroon liittyviä tilastoja	15
3	Suomen oikeusprosessien pääajit	18
4	Avioero hakemusasiana	20
5	Avioeron prosessi	22
5.1	Avioeroasian oikeuspaikka	24
5.2	Avioeroasian vireilletulo	25
5.3	Avioerohakemuksessa ilmoitettavat tiedot	27
5.4	Avioeroasian käsittely	28
5.5	Kirjallisen lausuman sisältö	31
5.6	Avioeroasian tiedoksianto	32
6	Ratkaisu avioeroasiassa	35
7	Muutoksenhaku	36
8	Avioeroon liittyvät kulut	39
8.1	Oikeudenkäyntikulut	39
8.2	Hakemusmaksu	40
8.3	Oikeusapu	40
9	Avioeroprosessi kuvioin kuvattuna	41
10	Avioeroa koskeva kysely	47
11	Yhteenveto	53

Laki- ja asetusluettelo

AL	Avoliittolaki (234/1929) Avoliittoasetus (820/1987) Laki hakemusasioiden käsittelystä (307/1986)
AHVL	Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta (481/1995) Laki avioliittolain muuttamisesta (156/2015) Laki avioliittolain muuttamisesta (411/1987) Laki avioliittolain voimaannpanosta (235/1929)
AsiakLähL	Laki eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimelle (248/1965)
HolhL	Laki holhoustoimesta (442/1999)
KKOL	Laki korkeimmasta oikeudesta (665/2005)
YTJulkL	Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (370/2007)
SähkAsL	Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)
MääräaikaL	Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930)
OK	Oikeudenkäymiskaari (4/1734)
OAL	Oikeusapulaki (257/2002) Perustuslaki (731/1999) Oikeusministeriön asetus eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista(1744/2015)
TIL	Tuomioistuinlaki (673/2016) Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

1 Johdanto

Avioliitto sitoo puolisoita sosiaalisesti, uskonnollisesti ja oikeudellisesti. Avioliitto on vuosisa-tojen ajan kiinnostanut lainsäätäjiä. Tämän vuoksi avioliitosta on muodostunut juridisesti merkittävä ilmiö. Jotta tähän on päädytty, on tarvittu säännöksiä avioliiton syntyisestä ja lakkaamisesta, eli millaisessa menettelyssä avioliitto solmitaan ja millaisessa menettelyssä avioliitto puretaan.¹ Avioliitosta on muodostunut juridisesti tarkasteltuna taloudellinen sopi-mus, jossa on puolen vuoden irtisanomisaika.²

Avioeroihin liittyen on tehty aikaisemminkin opinnäytetyöitä, katsottuna eli näkökulmista. Tä-män opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia nimenomaan avioeroprosessia käräjäoikeuksissa. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää avioeroprosessin yksityiskohtainen kulku sekä selvittää mitkä lait säätelevät sitä. Opinnäytetyössä on myös luoda prosessikaavioita avioeroprosessille ja sitä kautta auttaa hahmottamaan prosessin kulkua. Tutkielmassa on myös tarkoituksena selvittää millaisin eri tavoin avioeron voi tuoda käräjäoikeuteen käsiteltäväksi ja miten sitä käsitellään tilanteista riippuen, sekä miten eri tavoin avioeroasia voidaan saada päätökseen käräjäoikeudessa. Opinnäytetyön tarkoituksena on selkeyttää avioeroprosessia ja perustella jokainen vaihe.

Tämän opinnäytetyön aiheeksi valikoitui avioeroprosessi, sillä se on aina ajankohtainen aihe, koska avioeroja haetaan käräjäoikeuksista päivittäin. Monelle avioeroa hakevalle henkilölle avioero on myös ensimmäinen ja ehkä ainoa kosketus käräjäoikeuteen. Käräjäoikeuksissa asi-ointi ja yleinen prosessi on siis monelle vierasta. Avioeroprosessin kuvaaminen yksinkertaistet-tuna auttaa tähän ongelmaan. Jotta opinnäytetyössä voidaan keskittyä perusteellisesti avio-eroprosessin kuvaamiseen, olen tehnyt tutkijan valinnan ja päättänyt jättää opinnäytetyössä tutkimatta rekisteröityjä parisuhteita, avioeron liitännäisvaatimuksia sekä yhteiselämän lo-pettamisen. Lisäksi opinnäytetyössä keskitytään vain Suomen avioeroprosessin malliin.

Juridisilla oikeuslähteillä on virallinen sekä auktoritatiivinen asema. Näihin kuuluvia oikeus-lähteitä ovat esimerkiksi laki, lainsäätäjän tarkoitus ja tuomioistuinratkaisut. Oikeuslähteitä mitattaessa lähteet voidaan jakaa vahvasti ja heikosti velvoitettaviin sekä sallittuihin oikeus-lähteisiin. Vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä ovat Suomessa laki ja maantapa.³ Sen vuoksi

---

¹ Lohi 2016, 1.

² Gottberg 2013, 44-45.

³ Aarnio 1989, 219-221.

opinnäytetyössä on käytetty tutkimusmenetelminä lainopillista kirjoituspöytä tutkimusta, tutkimalla ja analysoimalla avioeroa koskevia aineistoja, kuten lakeja, virallislähteitä, oikeustapauksia ja oikeuskirjallisuutta.

Näillä aineistolla tutkittiin opinnäytetyön tutkimuskohdetta, eli voimassa olevaa oikeutta. Lainopin tarkoituksena on selvittää oikeusnormien sisältöä ja tutkia sitä, mikä merkitys mistäkin lähteestä löytyvällä materiaalilla on.⁴ Oikeusdogmatiikka eli lainoppi on ollut opinnäytetyössä pääsääntöinen tutkimusmenetelmä.

Edellä mainituista lähteistä saatu tieto käytettiin opinnäytetyössä avioeroprosessin sekä muiden avioeroon liittyvien osa-alueiden kuvaamiseen. Opinnäytetyössä käytettiin myös hyödyksi Suomessa tehtyjä tilastoja hahmottamaan avioeroihin liittyviä lukuja. Toisena tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä oli laadullinen eli kvantitatiivinen kysely, jotta avioeron prosessiin sekä siihen liittyviin asioihin saisi myös eronneiden ihmisten mielipiteitä ja näkökulmaa. Kysely on yksi kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen aineiston keräämisen tavoista.⁵ Nämä menetelmät opinnäytetyön kokoamiseksi valittiin sen vuoksi, että niiden avulla saatiin luotua kattava selostus avioeroprosessista ja laajentamaan näkökulmaa.

Opinnäytetyö aloitetaan esittelemällä avioeron historiaa ja avioerojen matkaa tähän päivään asti. Sen jälkeen kerrotaan Suomessa olevista prosessioikeuksista ja avioerosta hakemusasiaina. Kun edellinen on käsitelty, siirrytään opinnäytetyössä itse avioeroprosessiin ja käsitellään prosessia avioliittolain kautta. Seuraavaksi käsitellään prosessin eri vaiheita oikeudenkäymiskaaren kautta pureutuen tarkemmin jokaiseen vaiheeseen. Viimeiseksi prosessista kerrotaan, kuinka avioeroasiassa annetaan päätös sekä mitä maksuja avioeroon liittyy. Loppupuolella kuvataan avioeroprosessien yleisimmät prosessinkulut läpi yksinkertaisten prosessikaavioiden sekä esimerkkitapausten avulla. Viimeisenä opinnäytetyössä on avioeroaiheinen kysely.

Kun opinnäytetyössä kuvataan avioeroprosessia, käytetään prosessin hahmottamiseen apuna Vantaan käräjäoikeuden asiakirjojen liitteitä. Käytetyt asiakirjat ovat julkisia lain oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (370/2007) 3 luvun 7-8 §:n perusteella. Asiakirjoista on kuitenkin päätetty peittää osapuolten nimet, henkilötunnukset ja osoitteet sekä asioiden diaarinumerot. Kyseiset tiedot eivät ole nimittäin oleellisia opinnäytetyössä avioeroprosessin kuvaamiselle.

---

⁴ Hirvonen 2011, 20-22.

⁵ Vilkkä 2007, 27.

2 Avioero

Suomessa avioliitto voi päättyä kahdella eri tavalla. Avioliittolain (234/1929) 3 §:ssä säädetään, että avioliitto voi päättyä toisen puolison kuolemaan tai avioeroon.

Eri puolilla maailmaa avioeroja koskevat lainsäädännöt rakentuvat kolmen eri periaatteen vaaraan: syyllisyysperiaatteeseen, välienrikkoutumisperiaatteeseen tai irtisanomisperiaatteeseen. Kaikista vanhimmat avioerojärjestelmät perustuvat syyllisyysperiaatteeseen. Esimerkiksi 1571-1929 avioeron pystyi saamaan Suomessa vain huoruuden tai omavaltaisen hylkäämisen perusteella. Vuonna 1929 Suomessa annettiin avioliittolaki, joka perustui myös syyllisyyteen.⁶

2.1 Avioeron historia

Historiallisesti ajatellen parisuhdeoikeus on ollut ”kaikkien oikeussuhteiden äiti”. Vuonna 1734 parisuhdeoikeus alkoi naimiskaarella, koska perhettä pidettiin yhteiskunnassa perussoluna, sillä perhe oli yhteiskunnan kannalta keskeinen rakennetekijä.⁷

Lain avioliittolain voimaanpanosta (235/1929) 1 §:n mukaan alkuperäinen avioliittolaki kumosi naimiskaaren siltä osin, kuin se oli vielä voimassa. Alkuperäisen vuonna 1929 annetun avioliittolain 70-77 §:n mukaan avioeron pystyi saamaan vain jos toinen puoliso oli tehnyt jotain seuraavista: ”huorinut” (ihmisen tai eläimen kanssa), saanut sukupuolitaudin, pahoinpidellyt tai yrittänyt tappaa toisen puolison, tuomittu vähintään kolmen vuoden vankeusrangaistukseen, käyttänyt huumaavia aineita, tullut avioliiton aikana mielisairaaksi tai tylsämieliseksi, puoliset ovat välien rikkoutumisen takia asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta tai toinen puoliso on kadonnut eikä ole tietoa viimeisen kolmen vuoden ajalta onko hän elossa. Avioeroon liittyvien todistettavien seikkojen vuoksi avioerot käsiteltiin lapsen huollon ja tapaamisoikeuden ohella riita-asioina.⁸ Silloisessa avioliittolaissa avioliitto pystyttiin myös peruuttamaan 67 §:n mukaisesti, jos avioliitto oli solmittu sukulaisten kesken, tai jos toinen on mielisairas tai tylsämielinen. AL 68 §:n perusteella avioliittoa voitiin vaatia peruutettavaksi seuraavin perustein: puoliso oli avioliittoa päättäessä tilapäisessä mielenhäiriössä tai vastaavassa tilassa, puolisolle

---

⁶ Kangas 2013, 250-251.

⁷ Kangas 2012, 22-23.

⁸ Jokela 2002, 392-395.

oli jätetty kertomatta toisen puolison paha tauti tai muu tärkeä asia tai jos AL 69 §:n mukaan puoliso oli pakotettu avioliittoon.

Vuosien 1948-1987 välillä voimassa ollut asumierojärjestelmä tuli osaksi syyllisyysperusteista avioerojärjestelmää. Asumierojärjestelmässä ennen avioeropäätöstä annettiin päätös asumuserosta. Sen pystyivät saada puoliset, jotka välien rikkoutumisen vuoksi, eivät voineet jatkaa yhdessä asumista. Asumuseropäätöksen jälkeen puolisoiden täytyi muuttaa erilleen sillä uhalla, että kyseinen päätös raukeaisi. Jos puoliset olivat asumuserossa vuoden palaamatta yhteen, voitiin toisen vaatimuksesta heidät tuomita avioeroon.⁹

Avioeroja ei ole tilastoitu Suomessa kunnolla ennen vuotta 1870, jolloin tilasto valmistui väestönlaskennan yhteydessä. Avioerojen harvinaisuuden vuoksi niistä alettiin keräämään järjestelmällisesti tietoa vasta väestötilaston uudistuksen jälkeen vuonna 1879. 1900-luvun alussa avioeroja oli vain reilu 100 vuodessa, mutta tuhannen avioeron vuotuinen määrä ylitettiin jo 1920-luvun lopussa. 1930-luvulla tullut avioliittolaki ei itsessään erityisesti aiheuttanut suuria muutoksia avioerojen määriin, vaikka niiden määrät kuitenkin alkoivat tasaisesti kasvaa.¹⁰

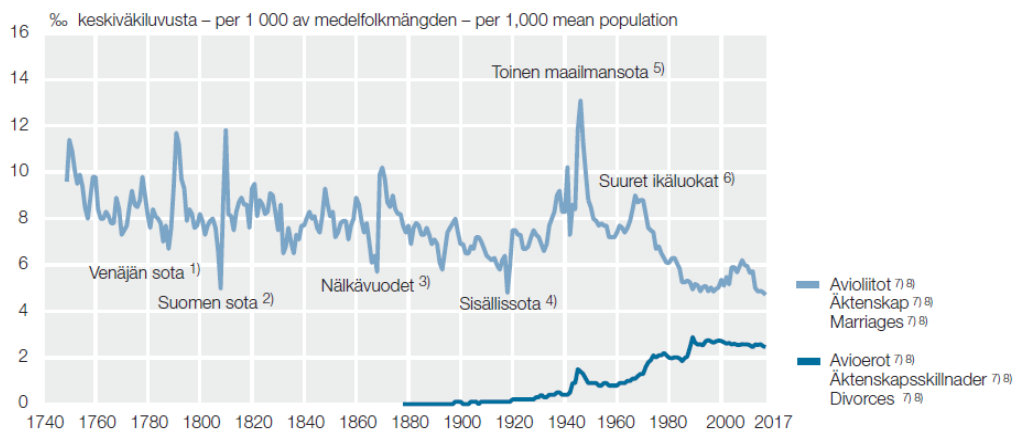
Seuraavassa kuviossa näkyy, kuten ylempänä mainittiin se, ettei avioeroja ole ennen 1880-luku tilastoitu. Kuviossa avioliitot ja avioerot ovat kuvattuna prosenttimäärinä silloisesta Suomen väkiluvusta. Lisäksi kuvioista näkyy kuinka sota-ajat ovat vaikuttaneet avioliittojen ja avioerojen kehitykseen.

---

⁹ Kangas 2013, 250-251.

¹⁰ Litamala 2003, 33-35.

24.37 Solmitut avioliitot ja avioerot 1749–2017
 Ingångna äktenskap samt äktenskapsskillnader 1749–2017
 Marriages contracted and divorces granted, 1749–2017

¹⁾ Ryska kriget – ²⁾ Finska kriget – ³⁾ Hungeråren – ⁴⁾ Inbördeskriget – ⁵⁾ Andra världskriget – ⁶⁾ De stora åldersklasserna.

¹⁾ Russian War – ²⁾ Finnish War – ³⁾ Great Famine – ⁴⁾ Civil War – ⁵⁾ Second World War – ⁶⁾ Large age groups.

⁷⁾ Vuodesta 1990 solmitut avioliitot ja avioerot, joissa tapahtumahetkellä vähintään toinen puolisoista asuu vakinaisesti Suomessa – From 1990 ingångna äktenskap och äktenskapsskillnader där minst den ena av makarna bor varaktigt i Finland – From 1991 onwards, marriages contracted and divorces where at the time of the event at least one of the spouses is living permanently in Finland.

⁸⁾ Avioliittolain muutos 1.1.1988 ja 1.3.2017 – Ändring av äktenskapslagen 1.1.1988 och 1.3.2017 – The amendment of the Marriage Act on 1 January 1988 and 1 March 2017.

Lähde – Källa – Source: SVT: Tilastokeskus, Sivillisäädyn muutokset – FOS: Statistcentralen, Ändringar i civilstånd – OSF: Statistics Finland, Changes in marital status

kuvio 1: Solmitut avioliitot ja avioerot 1749-2017¹¹

2.2 Avioero ulkomailla

Eurooppalaiset avioerojärjestelmät perustuvat nykyään yleisesti välienrikkoutumisperiaatteelle. Kyseisellä periaatteella avioeron saaminen voi kestää vuosia, eikä erillään asumista voida pitää osoituksena välien rikkoutumisesta. Tiukimmissa avioerojärjestelmissä vaaditaan avioliitolta vähimmäiskestoja ennen kuin avioeroa voi edes panna vireille. Maltalla järjestettiin vuonna 2011 kansanäänestys, jossa äänestettiin avioeron sallimisesta ja myöhemmin samana vuonna säädettiin avioeron salliva laki. Pohjoismaissa avioerojärjestelmät rakentuvat irtisanomisperiaatteelle.¹² AL 25 §:n mukaan Suomessa asuvilla puolisoilla on aina oikeus saada avioero toisistaan riippumatta. Eron saaminen ei myöskään riipu siitä, kuinka kauan aikaa puolisoit ovat olleet naimisissa. Laissa ei ole nimittäin avioliiton pituudesta mainintaa.¹³

2.3 Avioero tänä päivänä

Avioliittolain muutos tuli voimaan 1.1.1988 kun lailla avioliittolain muuttamisesta (411/1987) kumottiin ja muutettiin osia vuonna 1929 annetusta avioliittolaista. Uudistuksen myötä

¹¹ Tilastokeskus 2019, Vuosisadan lähteet.

¹² Kangas 2013, 250-253.

¹³ Kangas 2013, 250-253.

avioeron hakeminen helpottui ja samalla avioerojen määräkin kasvoi.¹⁴ Lain uudistuksen myötä avioeroihin liittyvät oikeudelliset ongelmat hävisivät melkein kokonaan. Avioeroa ha-
kiessa ei tarvinnut enää ottaa kantaa hakijan tai asianosallisen syyllisyyteen, syyttömyyteen,
avioeroperusteisiin tai vahingonkorvausvaateisiin. Kuitenkin avioeroon liittyvien liitännäisvaa-
timusten, kuten lasten huoltajuusasioiden, oikeudenkäyntejä uudistus ei poistanut.¹⁵

Viimeisimpiin avioliittolain merkittävimpiin muutoksiin sisältyy tasa-arvoinen avioliitto, joka
saatettiin voimaan lain avioliittolain muutoksesta (156/2015) 1 §:llä. Sen jälkeen avioliiton
solmimiselle ei enää ole edellytyksenä, että puoliset olisivat mies ja nainen, vaan avioliiton
voivat solmia ketkä tahansa kaksi luonnollista henkilöä.¹⁶

Vuonna 2017 tehdyn arvion mukaan, ensimmäisen avioeron todennäköisyys on 38 prosenttia.
Luku on pysynyt samalla tasolla 2005-2016, jolloin se on vaihdellut 38-40 välillä. Kuitenkin on
todennäköisempää, että ensimmäinen avioliitto päättyy siis toisen puolison kuolemaan, kuin
avioeroon. Vuodesta 1990 lähtien avioeronneisuus katsottuna avioeron keston mukaan on py-
synyt samana vuoteen 2015 asti.¹⁷

Kun suurin osa avioliitoista purkautuu yhä toisen puolison kuoleman johdosta, on sen vuoksi
lesken asemaa koskevat ratkaisut ovat yhtä tärkeitä kuin ratkaisut oikeudenmukaisessa avio-
erotilanteessa.¹⁸

Avioeron riski näyttää tilastojen mukaan olevan vahva avioliiton alkuvuosina, erityisesti avio-
liiton kolmantena vuotena. Sen jälkeen avioeron riski pienen hyvin tasaisesti riippumatta siitä
milloin avioliitto on solmittu. Seuraavassa kuviossa tämä on kuvattua.¹⁹

---

¹⁴ Tilastokeskus 2019.

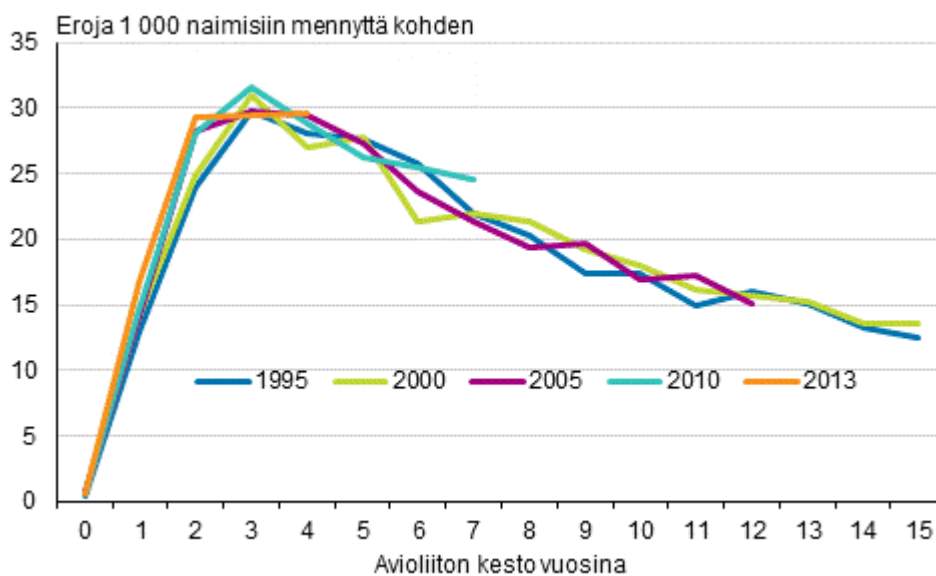
¹⁵ Gottberg 2013, 44-45.

¹⁶ M 10/2013 vp, 9.

¹⁷ Tilastokeskus 2016, Pohjanmaan maakunnissa nuorimpana naimisiin.

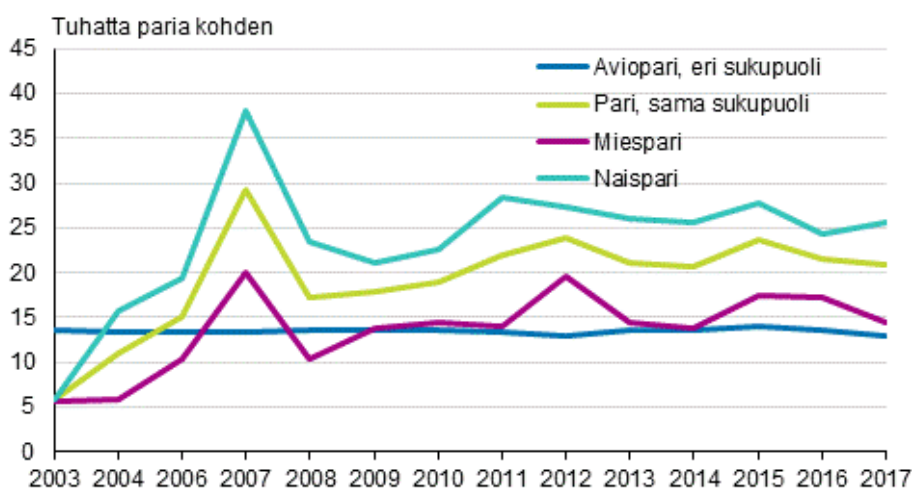
¹⁸ Kangas 2013, 250-253.

¹⁹ Tilastokeskus 2016, Pohjanmaan maakunnissa nuorimpana naimisiin.

kuvio 2: Avioliiton kesto vuosina

Kuviossa 3 näkyy erojen määrän verrattuna samaa sukupuolta olevia pareja sekä eri sukupuolta olevia pareja. Pitkällä aikavälillä näkyy, että samaa sukupuolta olevien parien erot ovat lievästi kasvussa, kun taas eri sukupuolta olevien erot ovat pysyneet hyvinkin tasaisena. Kuviossa vuodet 2003-2016 sisältää erot rekisteröidyistä parisuhteista ja vuosi 2017 sisältää myös samaa sukupuolta olevien avioparien erot.²⁰

²⁰ Tilastokeskus 2016, Pohjanmaan maakunnissa nuorimpana naimisiin.

kuvio 3: Eri ja samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus 2003-2017

Vuonna 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan naiset ovat miehiä aloitetykyisempiä hakemaan avioeroa. Tutkimuksen mukaan yli puolet naisista ovat olleet aloitteentekijöitä avioeroa ha-
kiessa.²¹ Kun eroa hakevista on tämä tieto, voi sillä siis olla myös vaikutus kuvion 3 erojen
määriin. Kuvossa naisparien eronneisuus on korkein, kun taas miesparien eronneisuus alhaisin.
Jos naiset tekevät eniten aloitteita avioeroasioissa, on luonnollista, että se vaikuttaa myös
naisparien kohdalla eronneisuuteen.

Kun avioeroja on tutkittu eri tutkimuksissa eronneisuuden syiden hahmottelussa korostettu
yhteiskunnallisten olosuhteiden muutosta, individuaalista elämäkatsomusta ja elämänmallia
sekä arvomaailman murrosta. Kuitenkin kun väestön keskuudessa on tehty haastatteluita,
ovat ne osoittaneet, että syyt avio- ja avoliittojen hajoamiseen löytyy parisuhteiden sisältä,
toisin kuin ulkopuolisista tekijöistä.²²

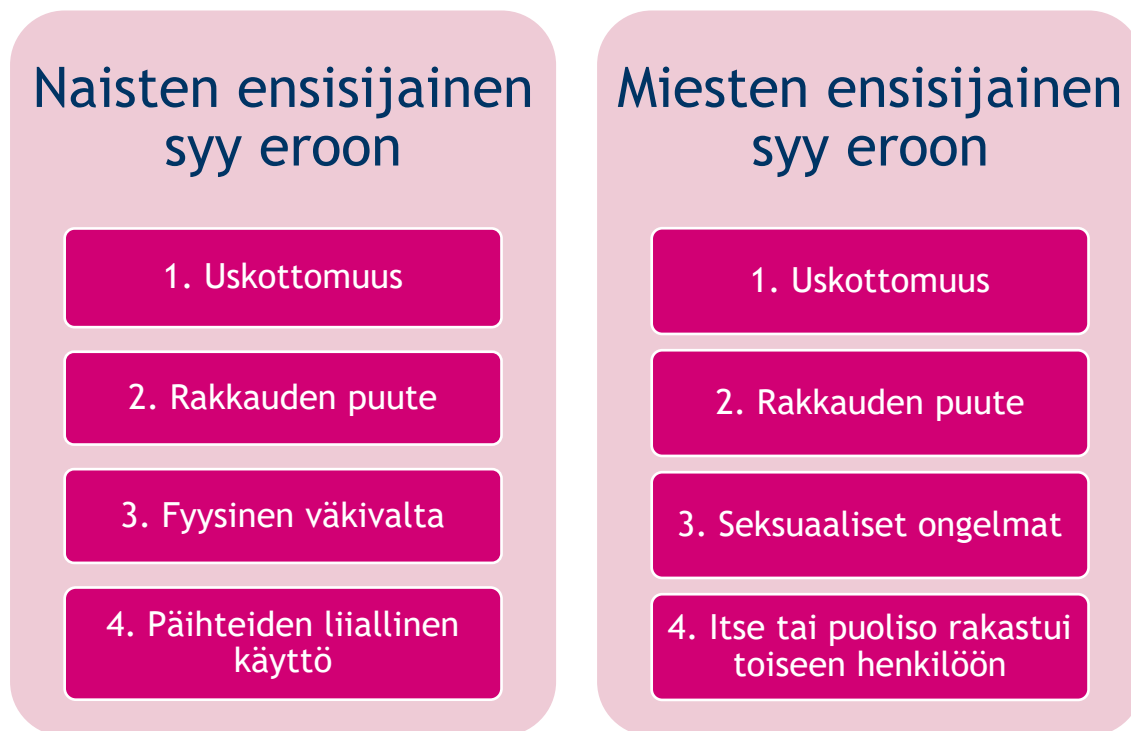
Vuonna 2013 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan seuraavassa kuviossa esitetyt syyt ovat ensisi-
jaisia syitä naisten ja miesten mielestä eroon. Tutkimus käsitteli vain eroja, eikä kyseessä ole
siis ensisijaiset syyt avioeroon. Tutkimuksen mukaan, vaikka kuviossa esitetyt syyt ovatkin
päällimmäisinä syinä eroon, kiteytyy niihin myös olennaiset syyt erojen problematiikasta.²³

---

²¹ Kiiski 2011, 225.

²² Litamala 2003, 33-35.

²³ Kontula 2013, 165.

kuvio 4: Naisten ja miesten ensisijainen syy eroon

Kuviosta 4 näkyy, että uskottomuuden sekä rakkauden puutteen olevan suurimpia syitä eroon miesten ja naisten mielestä. Naiset ovat valinneet fyysisen väkivallan yhdeksi yleisimmistä eron syistä, mikä voidaan tulkita johtuvaksi siitä, että naiset kokevat miehiä enemmän parisuhteessa väkivaltaa.²⁴

Suomalaiset ovat kuitenkin suhteellisen samaa mieltä siitä, että avioliiton onnistumisessa on tärkeää henkiseemotionaalinen yhteys ja sen vaaliminen. Sitä pidetään tärkeämpänä kuin riittäviä tuloja, hyvää asuntoa, samankaltaista sosiaalista taustaa sekä poliittista vakausta. Vaikka vakaata parisuhdetta arvostetaan, pitävät suomalaiset avioeroja sinänsä hyväksyttävänä. Avioerojen hyväksyttävyys on kasvanut avioerojen yleistyessä.²⁵

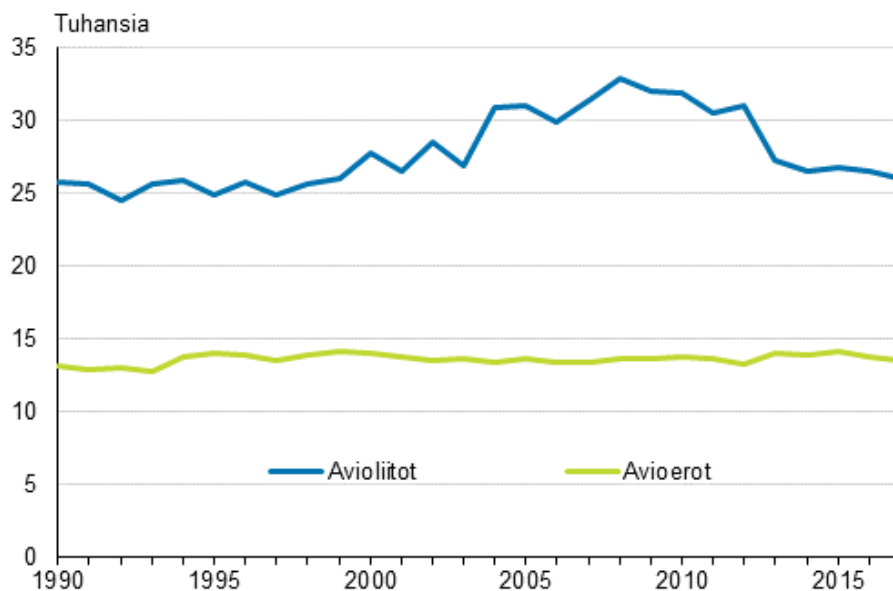
2.4 Avioeroon liittyviä tilastoja

Seuraavaksi on tilastoja avioeroista Suomessa viime vuosien ajalta.

²⁴ Tilastokeskus 2018, Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrien ikä ja sukupuoli verrattuna eräiden väkivaltarikoksien uhreihin 2017.

²⁵ Litamala 2003, 40-42.

Ensimmäisenä on Tilastokeskuksen kuvio avioliitoista ja avioeroista vuosin 1990-2017 välillä. Kuviossa olevissa avioliitoissa ja avioeroissa vähintään toinen osapuoli asui vakinaisesti Suomessa tapahtumapäivänä.²⁶ Kuvioista näkee, että avioerojen määrässä ei ole viimeisen noin 30 vuoden ajalla ollut suuria muutoksia, mutta avioliittojen määrät ovat vaihdelleet enemmän.

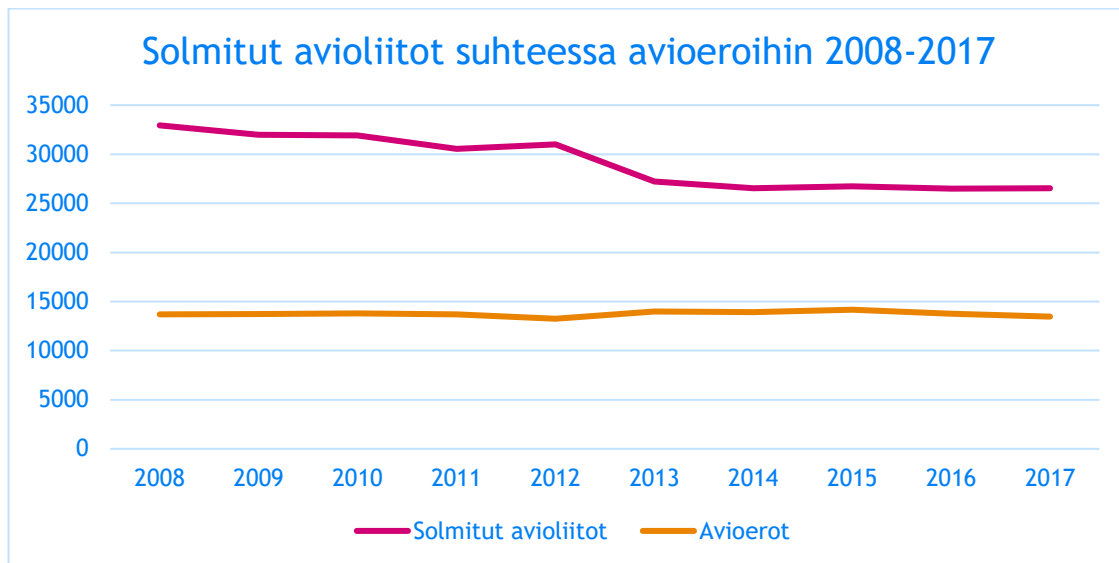

kuvio 5: Avioerojen ja avioliittojen määrät vuosien 1990-2017 välillä.

Seuraavana tarkasteltuna avioeroja lähemmin vuosien 2008-2017 välillä.²⁷ Kuvioista näkee, että viimeisten vuosien aikana ovat avioliittojen yhteismäärät vähentyneet vuosien 2008-2013 välisenä aikana ja sen jälkeen niiden määrät ovat pysyneet tasaisina. Avioerojen määrät ovat taas pysyneet koko 2008-2017 välisen ajan tasaisina.

²⁶ Tilastokeskus 2018, Samaa sukupuolta olevat solmivat 554 avioliittoa.

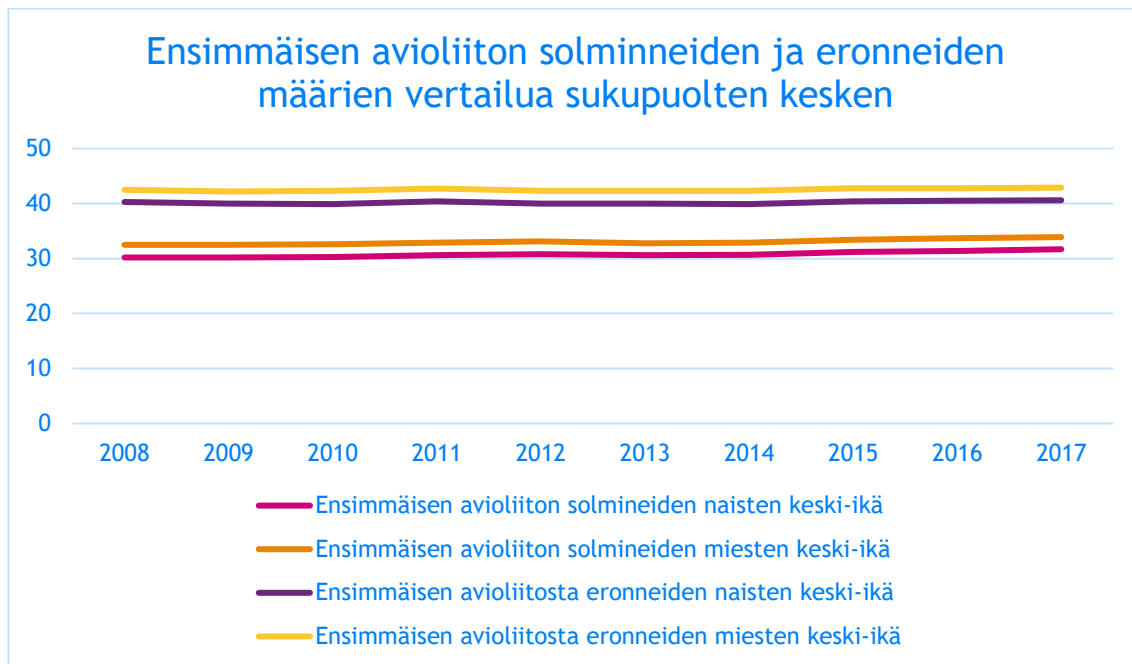
²⁷ Tilastokeskus 2018, Samaa sukupuolta olevat solmivat 554 avioliittoa.

kuvio 6: Solmitut avioliitot suhteessa avioeroihin 2008-2017

Kuviossa 7 näkyy myös vuosien 2008-2017 välillä olevaa tilastoa. Kuviossa kuvataan naisten ja miesten ensimmäisen avioliiton solmineiden keski-ikää sekä naisten ja miesten ensimmäisen avioliitosta eronneiden keski-ikää.²⁸ Kuviossa näkyy, että keski-ikä ovat olleet vuosien 2008-2017 välillä tasaisia sekä se, että miehet solmivat avioliiton ja eroavat avioliitosta vanhemmina kuin naiset.

²⁸ Tilastokeskus 2018, Samaa sukupuolta olevat solmivat 554 avioliittoa.

kuvio 7: Ensimmäisen avioliiton solmineiden ja eronneiden määrien vertailua sukupuolten kesken

3 Suomen oikeusprosessien pääajit

Tuomioistuimiin tulevat asiat voivat olla laadultaan hyvin erilaisia riippuen siitä minkä materiaalsen oikeudenajan normeja niissä on katsottu rikotuiksi. Asiat voivat koskea yksityisoikeutta, julkisoikeutta tai väitettyä rikosta. Suomessa oikeusasian laadun perusteella prosessin jaetaan kolmeen päälohkoon: siviiliprosessiin eli oikeudenkäyntiin riita-asioissa, rikosprosessiin eli oikeudenkäyntiin rikosasioissa sekä hallintoprosessiin tai hallintolainkäyttöön, eli oikeudenkäyntiin hallintoasioissa. Tällä jaottelulla voidaan prosessinormisto jaotella siten siviili-, rikos- ja hallintoprosessioikeuteen.²⁹

Perustuslain (731/1999) 98 5:n mukaan yleisiä tuomioistuimia ovat korkein oikeus, hovioikeudet ja käräjäoikeudet. Siviili- ja rikosprosessit käsitellään tuomioistuinlain (673/2016) 2:1:n säätelemissä yleisissä tuomioistuimissa ja hallinto-oikeudelliset TIL 4:1:n mukaan hallinto-oikeudessa. Erityistuomioistuimissa käsitellään tiettyjen oikeudenalojen, kuten

²⁹ Virolainen-Vuorenpää 2016, 57.

markkinaoikeutta koskevia asioita.³⁰ TIL 2:1.1:n mukaan käräjäoikeudet käsittelevät riita- ja rikosasioita sekä myös erilaisia hakemusasioita. TIL 3:1.1:n mukaan hovioikeudet toimivat muutoksenhakuasteena käräjäoikeuksien ratkaisuille. Lain korkeimmasta oikeudesta (665/2005) 2 §:n mukaan korkein oikeus toimii taas muutoksenhakuasteena hovioikeuksien ratkaisuille. Korkein oikeus antaa myös käräjäoikeuksien ja hovioikeuksien tuomioistuintoimintaa ohjaavia ennakkopäätöksiä.³¹

Riita-asioiden oikeudenkäynnissä käsitellään yksityisoikeudellisia oikeussuhteita koskevia riitaisuuksia. Riita-asioissa on usein kyse suoritusvelvollisuuden laiminlyönnistä, esimerkiksi maksamatta jääneestä lainasta, vahingonkorvauksesta tai oikeudellisestä epäselvyydestä, kuten omistusriidasta. Riita-asiassa osapuolina ovat kantaja ja toisena osapuolena vastaaja.³² Kantaja on riita-asiassa osapuoli, joka on laittanut asian vireille tuomioistuimessa. Vastaaja on taas asianosainen, jota vastaan oikeutta käydään.³³ Osapuolet voivat olla yksityishenkilöitä, yksityisoikeudellisia yhteisöjä, kuten osakeyhtiö tai julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä kuten valtio tai kunta. Siviiliprosessille on ominaista, että asia tulee vireille asianosaisen omasta tahdosta. Siviiliprosessia koskevat säännökset ovat peräisin pääsääntöisesti oikeudenkäymiskaaresta.³⁴

Laajassa mielessä siviiliprosessiin sekä sen lajeihin voidaan lukea kuuluvaksi myös hakemuskäyttö eli oikeudenkäynti hakemusasioissa. Hakemuskäyttöä käsitellään oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa. Hakemusasian prosessi eroaa siviiliprosessille ominaisesta kaksinaissuhteesta, jossa siviiliasian osapuolet ovat toistensa vastapuolia. Hakemuskäyttöä tulee vireille OK 8:1:n mukaan oikeussuojaa vastaisen varalle hakevan henkilön, eli hakijan, hakemuksesta, joka on eri kuin haastehakemus.³⁵

Perustuslain 21 §:n mukaan ”jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

---

³⁰ Virolainen-Vuorenpää 2016, 58.

³¹ Ibid, 59.

³² Ibid, 61.

³³ Tilastokeskus 2019, käsitteet.

³⁴ Virolainen-Vuorenpää 2016, 61.

³⁵ Ibid, 64.

Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.”

4 Avioero hakemusasiaina

Yleisissä tuomioistuimissa hakemusasioilla tarkoitetaan asioita, jotka käräjäoikeus voi ottaa käsiteltäväkseen OK 8:1:n mukaan hakemuksesta, ilmoituksesta tai omasta aloitteestaan. Määritelmä on todella laaja, sillä se kattaa myös kaikki muutkin asiat, kuten riita- ja rikosasiat.³⁶ Hakemusasioissa käytetäänkin erityisenä jaotteluna perheoikeudellisia, jäämistöoikeudellisia, holhousoikeudellisia, insolvenssioikeudellisia ja muita hakemusasioita.³⁷ Hakemusasioiden käsittelyä kutsutaan yleisesti hakemustlainkäytöksi. Kuten aikaisemmin mainittiin, laajassa mielessä hakemusasiat luetaan siviiliprosessiin, koska niissä olevat oikeuskysymykset ovat yksityisoikeudellisia. Jos hakemukset ovat riidattomia, ne käsitellään myös yleensä nopeammin kuin normaalin riitaprosessin asiat. Aikaisemmin hakemusasioiden käsittelylle oli oma lakinsa: laki hakemusasioiden käsittelystä (307/1986), mutta siinä olevan epäselvyyden vuoksi hakemusasioiden erityissäännökset siirrettiin oikeudenkäymiskaaren 8 lukuun.³⁸

Avioero liitännäisasioineen kuuluu perheoikeudellisiin hakemusasioihin. Avioero on myöskin kaikista yleisin hakemusasia. Avioero käsitellään oikeudenkäymiskaaren mukaisesti niiltä osin, kun avioliittolaissa ei ole menettelysäännöksiä.³⁹ Avioeroasia on yhteiselämän lopettamisen, lapsen huollon ja tapaamisoikeuden sekä tiettyjen holhousasioiden ohella indispositiivinen asia, eli asian ratkaisusta puolisojen ei ole mahdollista tehdä sovintoa.⁴⁰

Avioerohakemuksessa voi hakijat esittää AL 31.1:n mukaan myös vaatimuksen asiasta, joka liittyy avioeroon. Vaatimuksista puhutaan liitännäisvaatimuksina tai liitännäisasioina. Liitännäisvaatimuksia voi avioeron yhteydessä esittää elatusavun vahvistamisesta, lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, pesänjakajan määräämisestä, yhteiselämän lopettamisesta tai muusta avioeroon liittyvästä asiasta. Muu avioeroon liittyvä asia voi olla myös laki asuinhuoneiston vuokrauksesta (481/1995) 48.1:ssä mainittu vaatimus vuokrasuhteen jatkamisesta. Avioeron

---

³⁶ Jokela 2002, 392-395.

³⁷ Linna 2009, 59-67.

³⁸ Jokela 2002, 392-395.

³⁹ Linna 2009, 59-67.

⁴⁰ Virolainen-Vuorenpää 2016, 64.

liitännäisvaatimuksena elatusapuaasia tarkoittaa useimmiten lasten elatusapua, vaikka se voi myöskin tarkoittaa AL 48 §:n mukaan elatusapua toiselle puolisolle.⁴¹ Toisin kuin avioeroa, tietyissä tilanteissa liitännäisvaatimuksia täytyy perustella.⁴² Liitännäisvaatimuksen käsitellään pääasian sisällä, eikä kyseessä ole siis kahden erikseen vireille pannun asian yhdistämisestä. Viimeisin tarkoittaa kumulaatiota, johon opinnäytetyössä ei syvennyttä. AL 31.1 ei myöskään sulje avioeroasioissa kumulointia, mutta sitä käytännössä tapahtuu harvoin.⁴³

Liittämällä avioerohakemukseen liitännäisvaatimuksen, välttää hakija kyseisen hakemuksen erikseen nostamisen.⁴⁴ Kun hakija esittää liitännäisvaatimuksen, tulee liitännäisasia silloin vireille.⁴⁵ Myös lausumavaiheessa, voi toinen puoliso esittää liitännäisvaatimuksia avioeroasiassa. Kuitenkaan se, että avioerolla on liitännäisvaatimuksia ei tarkoita sitä, että avioero ja sen liitännäisvaatimus käsiteltäisiin samanaikaisesti.⁴⁶ Avioeron ratkaisemista ei ole nimittäin syytä lykätä liitännäisvaatimuksen takia, koska avioeroasiaan ei liity tuomioistuimelle paljoa harkintavaltaa avioeron edellytysten täyttymiseen.⁴⁷ Liitännäisvaatimukset voidaan ratkaista avioeroasian ulkopuolella sopimuksin tai sitten avioeroprosessin ensimmäisessä tai toisessa vaiheessa. Avioeroasia ja liitännäisvaatimukset voidaan myös erottaa omiksi asioikseen.⁴⁸ Vantaan käräjäoikeudessa usein avioeroasia, joka sisälsi liitännäisvaatimuksia, erotettiin käsittelyn ajaksi liitännäisvaatimuksistaan. Vaikka pääasia ja liitännäisvaatimus käsitellään usein yhdessä, ne täytyy pitää erillään toisistaan esimerkiksi oikeudenkäyntikuluja koskevissa ratkaisuissa.⁴⁹

Avioeron yhteydessä liitännäisvaatimukset ovat kuitenkin harvinaisia. Usein ennen avioeroa, lasten vanhemmat laittavat vireille asian lasten huollosta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta ja pyytävät sosiaalilautakuntaa vahvistamaan sopimuksen.⁵⁰ Kyseinen menettely on usein nopeampaa ja halvempaa kuin asian käsittely käräjäoikeudessa.⁵¹

---

⁴¹ Linna 2009, 59-67.

⁴² Nystén 2015, 15-16.

⁴³ Linna 2009, 187-193.

⁴⁴ Ibid, 59-67.

⁴⁵ Ibid, 187-193.

⁴⁶ Ibid, 59-67.

⁴⁷ HE 62/1986 vp, 50-51.

⁴⁸ Linna 2009, 59-67.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Kangas 2013, 254.

5 Avioeron prosessi

Avioeroproessia koskevat lait ovat avioliittolaki (234/1929) ja oikeudenkäymiskaari (4/1734). OK 8 luvussa käsitellään yleisiä säännöksiä hakemusasioiden käsittelystä, joista ei ole erityissäännöksiä muissa laeissa.⁵² Avioeroa voi hakea puoliset joko yksin tai yhdessä ja AL 25 §:n mukaan avioeroa voi hakea harkinta-ajan kanssa tai erillään asumisen perusteella.⁵³ Avioeron edellytyksen ovat laadittu niin, ettei hakemukseen myöskään tarvitse esittää mitään perusteluja.⁵⁴ Molemmilla puolisoilla on myös oikeus saada avioero toisen vastustuksesta riippumatta.⁵⁵ Avioeron edellytykset ovat myös samat riippumatta siitä, onko puolisoilla lapsia vai ei.⁵⁶

Kun avioerouudistus tuli 1987, sen tarkoituksena ei ollut, että avioerot perustuisivat nopeisiin päätöksiin.⁵⁷ Harkinta-ajan tarkoituksena on, että puoliset saavat mahdollisuuden selvittää ja ratkaista avioeron seuraamuksia. Harkinta-aika antaa puolisoille aikaa sopia lasten hullosta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta, puolisoitten asumisesta, omaisuuden jaosta sekä muista taloudellisiin suhteisiin liittyvistä asioista. Harkinta-aika antaa myös avioeroa vastustaneelle puolisolle sopeutumisaikaa. Harkinta-ajan kuluessa puolisoitten ei tarvitse asua erillään, vaan he voivat halutessaan jatkaa yhteiselämää, ilman että sillä olisi vaikutusta avioeron saamiseen harkinta-ajan jälkeen.⁵⁸

AL 26 §:n mukaan harkinta-aikaan perustuvassa avioerossa on kaksi vaihetta. Ensimmäiseen vaiheeseen kuuluu vireillepano ja harkinta-ajan alkaminen, jonka jälkeen asia lykätään jatkokäsittelyyn. Harkinta-aikaa on täytynyt kulua vähintään 6 kuukautta ja enintään vuosi. Toisessa vaiheessa käräjäoikeus tekee päätöksen lopullisesta avioerosta. Jos hakija ei ole laittanut vireille toista vaihetta vuoden kuluessa harkinta-ajan alkamisesta, raukeaa hakemus ja asia jää sillensä. Avioeroasiat ovat vireillä ensimmäisen vaiheen hakemuksesta siihen asti, kunnes puoliset tuomitaan avioeroon tai asia raukeaa.⁵⁹

---

⁵² Jokela 2002, 392-395.

⁵³ HE 62/1986 vp, 50-51.

⁵⁴ HE 62/1986 vp, 50-51.

⁵⁵ Karttunen ym. 2017, 722-723.

⁵⁶ HE 62/1986 vp, 50-51.

⁵⁷ HE 62/1986 vp, 17.

⁵⁸ Ibid, 50-51.

⁵⁹ Linna 2009, 59-67.

Jos puoliset hakevat avioeroa yhdessä, alkaa harkinta-aika heti kun asia on tullut vireille. Jos taas vain toinen puolisoista hakee avioero yksin, alkaa harkinta-aika siitä, kun käräjäoikeus on viranpuolesta saanut annettua hakemuksen toiselle puolisolle tiedoksi. Vireille avioerohakemus tulee kummassakin tilanteessa, kun avioerohakemus on jätetty käräjäoikeuden kansliin.⁶⁰ Vireilletulohetkellä voi olla merkitystä esimerkiksi osituksen kannalta.⁶¹ Samalla kun avioeroasia annetaan tiedoksi, toinen puoliso saa tilaisuuden tulla AL 28.2:n mukaan kuulluksi ja saa mahdollisuuden esittää käsityksensä hakemuksesta. Jos hän ei halua käyttää etua hyväkseen, asia voidaan ratkaista siitä huolimatta.⁶² Avioeroissa ei lausunnolla ole käytännössä mitään merkitystä, sillä avioero voidaan tuomita, vaikka toinen vastustaisikin sitä. Liitännäisvaatimusten osalta taas lausumalla voi olla merkitystä.⁶³

Avioliittoasetuksen 13 §:n mukaan, kun avioeroasia lykätään AL 29 §:n mukaisesti jatkokäsittelyyn, täytyy tuomioistuimen antaa molemmille puolisoille kirjallinen ilmoitus siitä, kuinka avioeroasia on harkinta-ajan jälkeen saatettava jatkokäsittelyyn (liite 3). Asetuksen 13 §:ssä säädetään myös, että jos avioeroasiassa on ollut liitännäisvaatimuksia, on tuomioistuimen annettava myös kirjallinen selostus perheasioiden sovittelusta ja perheasioiden sovittelijoiden toimipaikoista. On myös mahdollista, että molemmat puoliset hakevat samaan aikaan yksin avioeroa, jolloin vireillä on kaksi hakemusasiasa, hakemus ja niin sanottu vastahakemus. Näitä hakemuksia voidaan käsitellä yhdessä, mutta molempien hakemusten osalta määrätään erillinen harkinta-aika. Puolison oma hakemus voi saada merkitystä, jos esimerkiksi toinen puoliso peruuttaa oman hakemuksensa tai se raukeaa määräajan ylittämisen vuoksi.⁶⁴ Kun harkinta-aika on kulunut, voi kumpi vain puolisoista hakea jatkokäsittelyä riippumatta oliko ensimmäinen hakemus laitettu vireille yksin vai yhdessä.⁶⁵

Puolisoiden on haettava avioeron jatkokäsittelyä AL 26.2:n mukaan viimeistään vuoden kuluttua harkinta-ajan alkamisesta. Kuten avioeron ensimmäisessä vaiheessa, ei myöskään jatkokäsittelyä hakiessa ei puolisoitten tarvitse esittää perusteluja avioerolle tai antaa näyttöä siihen johtaneista syistä.⁶⁶ Jos puoliset eivät siten hae lopullista eroa, asia jää sille ja asia lakkaa olemasta vireillä.⁶⁷ Kun avioero jää sille, menettävät avioeroon liittyneet oikeusvaikutukset merkityksensä. Liian myöhään toimitettu hakemus jätetään tutkimatta. Menetettyä

---

⁶⁰ Linna 2009, 59-67.

⁶¹ Nystén 2015, 15-16.

⁶² Kangas 2013, 250-253.

⁶³ Nystén 2015, 15-16.

⁶⁴ Linna 2009, 59-67.

⁶⁵ HE 62/1986 vp, 50-51.

⁶⁶ HE 62/1986 vp, 50-51.

⁶⁷ Karttunen ym. 2017, 722-723.

määräaika ei ole mahdollista palauttaa, vaan jos puoliset haluavat hakea avioeroa, prosessi on aloitettava alusta.⁶⁸ Korkeimman oikeuden ratkaisussa 1991:77 korkein oikeus totesi, ettei avioliittolain tarkoitettu harkinta-aika ole sellainen määräaika, joka voidaan OK 31:17:n nojalla palauttaa.⁶⁹ Jos puoliset haluavat jatkaa avioliittoaan heidän ei tarvitse tehdä mitään harkinta-ajan jälkeen, ellei asian ensimmäisen vaiheen hakemus ole sisältänyt liitännäisvaatimuksia.⁷⁰ Jos määräajassa ei ole haettu avioeroasiassa jatkokäsittelyä ja täytyy avioeroprosessi siten aloittaa alusta. Käräjäoikeuksiin tulee vuosittain paljon enemmän avioeroa koskevia hakemuksia kuin niitä lopulta myönnetään. Vuosittain noin 4500 vireille tullutta avioerohakemusta raukeaa.⁷¹

Avioero on myös mahdollista saada erillään asumisen perusteella. Tällöin puolisoitten on AL 25.2:n mukaan täytynyt asua erillään viimeiset kaksi vuotta ja silloin avioeron saa heti, ilman harkinta-aikaa. Siinäkin tapauksessa asia käsitellään hakemusasiiana.⁷² Käräjäoikeus varmistaa silloin erillään asumisen väestötietojärjestelmästä.⁷³ Jos väestötietojärjestelmästä ei löydy puolisoitten osoitteita, täytyy puolisoitten itse esittää selvitys erillään asumisestaan. Erillään asumisen pituus ja sen keskeytymättömyys ovat edellytyksinä avioerolle, sitä haettaessa kahden vuoden erillään asumisen perusteella.⁷⁴

Avioeron voi saada myös heti AL 27.1-2 §:n mukaan, jos avioliitto on solmittu läheisten sukulaisten kesken tai jos avioliitto on solmittu aikaisemman avioliiton vielä ollessa voimassa. Tällöin syyttäjän on viranpuolesta nostettava kanne ja vaadittava avioeroa, jos aviopuolisot ovat toisilleen sukua suoraan takenevassa tai etenevässä polvessa sisaruksia tai puolisisaruksia. Syyttäjän täytyy myös vaatia avioeroa, jos avioliitto on solmittu edellisen vielä ollessa voimassa.⁷⁵

5.1 Avioeroasian oikeuspaikka

Avioeroasiaa voidaan käsitellä Oikeudenkäymiskaaren 10:11:n mukaan ensisijaisesti käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä on molempien tai toisen puolison kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Tilapäiseksi asuinpaikaksi katsotaan esimerkiksi opiskelupaikkakunta tai

---

⁶⁸ Kangas, 2013, 250-253.

⁶⁹ KKO 1991:77

⁷⁰ Nystén 2015, 15-16.

⁷¹ Kangas 2013, 250-253.

⁷² Linna 2009, 59-67.

⁷³ Avomaa 2008, 65-67.

⁷⁴ HE 62/1986 vp, 50-51.

⁷⁵ Kangas 2013, 253-254.

asevelvollisuuden suorittamispaikkakunta.⁷⁶ Jos puolisoilla ei ole kotipaikkaa tai asuinpaikkaa Suomessa, asia voidaan käsitellä OK 10:18.1 4 kohdan mukaisesti toissijaisesti jommankumman puolison viimeisimmän kotipaikan tai vakituisen asuinpaikan käräjäoikeudessa. Jos aikaisemmat eivät sovellu, asia voidaan viime sijassa käsitellä OK 10:18.2:n mukaan Helsingin käräjäoikeudessa. Avioeron jatkokäsittely täytyy myös hakea samasta käräjäoikeudesta kuin ensimmäisen vaiheen hakemus on käsitelty.⁷⁷

Oikeuspaikkasäännökset voivat väistyä silloin kun laissa sallitaan tiettyjen asioiden yhdessä käsittely. Lainsäätäjä on liittänyt tietyt asiaryhmät toisiinsa materiaalisella perusteella, jolloin oikeuspaikkasäännökset eivät estä asioiden yhdessä käsittelyä.⁷⁸ Esimerkiksi AL 31 §:n mukaan avioeroasian liitännäisvaatimus käsitellään yhdessä pääasian kanssa eikä silloin oikeuspaikkasäännökset estä asioiden yhdessä käsittelyä, jos se OK 8:9:n nojalla käy haitatta päinsä.

Helsingin hovioikeuden 8.6.2012 annetussa ratkaisussa asiassa S 12/750 tuomioistuin katsoi, ettei se ollut toimivaltainen käsittelemään avioeroa, jossa hakija oli Suomen kansalainen ja asiaan osallinen Ruotsin kansalainen. Puolisot asuivat Kyproksella ja heidän kotipaikkansa oli Helsinki. Koska kummankaan puolison asuinpaikka ei avioeroa hakiessa ollut Suomessa Bryssel II a asetuksessa tarkoitetulla tavalla ja kun vain toinen puolisoista oli Suomen kansalainen, ei tuomioistuin ollut toimivaltainen käsittelemään avioeroasiaa.⁷⁹

5.2 Avioeroasian vireilletulo

Hakemusasiat laitetaan pääsääntöisesti vireille OK 8:1:n mukaan hakemuksella. Avioliittolain 28 §:n mukaan avioeroahakemuksen voivat laittaa puolisot joko yksin tai yhdessä vireille kirjallisesti. Avioeroasia tulee vireille silloin kun se saapuu kansliaan OK 8:1.2. OK 8:1:n mukaan hakemuksen voi laittaa vireille myös istunnossa, mutta se on kuitenkin hyvin poikkeuksellista. Hakemusasian vireilletulo voi tapahtua hakemusasioiden istunnoissa, jossa esimerkiksi käsitellään lapsen tapaamisoikeutta ja toinen osapuoli esittää vaatimuksen huollosta.⁸⁰ Puolisoilla on avioeroasiassa asialegitimaatio eli asiavaltuus laittaa prosessi vireille käräjäoikeuteen ja he ovat asiassa asianosaiskelpoisia, sillä kyseessä on puolisoitten välinen avioliitto ja hakemuksen myötä avioero.⁸¹

⁷⁶ Lappalainen-Vuorenpää 2016, 302.

⁷⁷ Linna 2009, 133-138.

⁷⁸ HE 62/1986 vp, 81.

⁷⁹ Helsingin hovioikeus S 12/750.

⁸⁰ HE 32/2001 vp, 68.

⁸¹ Lappalainen-Hupli 2016, 411, 416.

Yleisesti muissa hakemusasioissa ei asian vireille tuloon liity välittömiä oikeusvaikutuksia. Poikkeuksena on AL 26 §:n mukaan avioerohakemukset, jota puoliset hakevat yhdessä. Silloin harkinta-aika alkaa heti asian vireilletulosta.⁸²

Lain eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimelle (248/1965) 1 §:n mukaan avioerohakemuksen voi toimittaa käräjäoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiehen tai lähetin välityksellä sekä postitse tai sähköisesti. Sähköisesti toimittaminen tarkoittaa lähinnä telefaksia ja sähköpostia. Tietokonejärjestelmällä tai puhelimella hakemusta ei voi toimittaa. Hakijalla itsellään on lain sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 8 §:n mukaan vastuu siitä, että hänen sähköisesti lähettämänsä hakemus saapuu perille.⁸³

AsiakLäh 2 §:n mukaan postitse saapunut asiakirja katsotaan tulleen vireille sinä päivänä, jolloin asiakirja on saapunut käräjäoikeuteen. Sähköisesti lähetetty hakemus katsotaan saapuneen perille SähköAsL 10 §:n mukaan, kun se on saapunut käräjäoikeuteen, niin että sitä voi käsitellä. Hakemusasioiden vireilletulohetki ei riipu siitä, milloin asia otetaan käsittelyyn tai hyväksytäänkö hakemusta ollenkaan. Avioeroasioissa vireilletulohetki voi olla merkittävä, esimerkiksi jos puoliset ovat laittaneet vireille avioerohakemuksen ja sen jälkeen toinen puolisoista kuolee. Silloin toisella ei ole oikeutta kuolleen puolison jäämistöön.⁸⁴ Helsingin hovioikeuden käsitellyssä asiassa S 16/765 toinen puoliso oli valittanut hovioikeuteen avioerosta, kun käräjäoikeus oli tuominnut puoliset harkinta-ajan jälkeen avioeroon. Kun asia oli hovioikeuden käsiteltävänä, avioeroa hakenut puoliso kuoli. Hovioikeus katsoi, että asia oli toisen puolison kuoleman johdosta rauennut ja täten käräjäoikeuden päätöstä ei muutettu.⁸⁵

Kuten aikaisemmin mainittiin, jos puoliset hakevat avioeroa yhdessä alkaa harkinta-aika samana päivänä kuin asia tulee vireille. Jos taas toinen puoliso on hakenut avioeroa yksin, alkaa harkinta-aika vasta silloin kun asia on saatu annettua tiedoksi toiselle. Liitännäisvaatimuksina hakemusasiat voivat tulla myös vireille ilman erityistä hakemusta.⁸⁶

Avioeroasiassa ei ensimmäisellä hakemuksella ole määräaika, mutta kun puoliset yksin tai yhdessä toimittavat harkinta-ajan jälkeen hakemuksen, sen katsotaan jätetyksi määräajassa, jos se ennen määräajan päättymistä on toimitettu käräjäoikeuden kansliaan.⁸⁷ Jotkut hakijat saattavat jättää avioerohakemuksen käräjäoikeuteen useampaan kertaan, unohdettuaan

---

⁸² Linna 2009, 109-114.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Linna 2009, 109-114.

⁸⁵ Helsingin hovioikeus S 16/765.

⁸⁶ Linna 2009, 109-114.

⁸⁷ Jokela 2002, 395-396.

toimittaa uuden hakemuksen harkinta-ajan jälkeen tai kun hakijat ovat peruuttaneet avioero-hakemuksen useamman kerran peräkkäin.⁸⁸

5.3 Avioerohakemuksessa ilmoitettavat tiedot

OK 8:2:ssa säädetään hakemuksien sisällöstä. Jotkin asiat ilmoitettavat tiedot ovat pakollisia ja toiset taas tarvittaessa ilmoitettavia. Koska hakemuksia on niin paljon OK 8:2:n kohdat 1-4 ovat tarpeen vain tietyissä hakemusasioissa. Esimerkiksi avioerohakemuksessa ei ole tarpeen ilmoittaa seikkoja, joihin hakemus perustuu.⁸⁹ Niillä tiedoilla ei ole merkitystä harkinta-ajan alkamiselle tai avioeron myöntämiselle. Myöskään kun hakee avioeron liitännäisvaatimuksina lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta, ei asia tarvitse todisteita. Jos asia riitaantuu, niin asian perustelujen täydentämisestä voi huolehtia myös jälkikäteen. Hakemusta muotomääräyksiin kuuluu myös hakijan tai hakijoiden allekirjoitus.⁹⁰

Hakemukset yleisesti käsitellään OK luvun 8 mukaisesti. Kyseisessä luvussa ei ole määrätty hakemuksille tiettyä kaavaa tai lomaketta. Hakemukset voi tehdä siis vapaamuotoisesti.⁹¹ Monissa käräjäoikeuksissa ja oikeus.fi -sivulla on saatavilla avioerohakemusohjat, joita puoliset voivat käyttää hakiessaan avioeroa. Liitteessä 1 on oikeus.fi -sivulla oleva hakemusohja ja liitteessä 2 on Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden Vantaan toimipaikassa saatavilla oleva hakemusohja. Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden pohjassa on eroteltuna enemmän mahdollisen lapsia koskevan liitännäisvaatimusten kohdat. Hakijan täytyy kuitenkin laittaa pakollisina tietoina hakemukseensa yksilöidysti mitä pyytää tai vaatii.⁹² Tämä usein riittää avioerohakemuksissa, mutta joissain hakemusasioissa täytyy hakijan ilmoittaa yhtä lailla tietoja kuten riitaasioiden haastehakemuksissa, esimerkiksi perusteet sille miksi tuomioistuimen on toimivaltainen.⁹³

Hakemuksessa täytyy ilmoittaa OK 8:2.2:n ja OK 5:2.2:n mukaisesti tuomioistuimen nimi, asiaan osallisten nimet ja kotipaikat. Jos hakijan prosessiosoitteena on jokin muu kuin hänen oma kotiosoitteensa, täytyy myös se ilmoittaa. Lisäksi jos hakijalla on asiamies, ilmoitetaan yleensä hänen osoitteensa prosessiosoitteeksi. Hakijan täytyy myös ilmoittaa kaikkien asiaan osallisten yhteystiedot tarkasti. Yhteystiedoilla tarkoitetaan lähinnä postiosoitetta ja

---

⁸⁸ Avomaa 2008, 65-67.

⁸⁹ HE 32/2001 vp, 68.

⁹⁰ Linna 2009, 109-114.

⁹¹ Ibid.

⁹² Linna 2009, 109-114.

⁹³ Jokela 2002, 396-397.

puhelinnumeroa. Jos hakijalla ei ole antaa asiaan osallisen yhteystietoja, hänen täytyy antaa selvitys mitä on tehnyt saadakseen ne.⁹⁴

Jos hakemus jää puutteelliseksi, käräjäoikeus kehottaa hakijaa määräajassa täydentämään kyseisen puutteen OK 8:13 ja OK 5:5.1 mukaisesti. Täydennyskehotuksessa (liite 4) kerrotaan miltä osin hakemus on puutteellinen ja että hakemus saatetaan jättää OK 5:6 mukaisesti käsittelemättä, jollei hakija täydennä hakemusta. Täydentämiselle varattua aikaa voi pidentää hakijan pyynnöstä, jos sille on erityinen syy. OK 8:13 ja OK 5:5 mukaan täydennyskehoitus annetaan vain, jos se on välttämätöntä asian käsittelyä varten. Joskus täydentämistä pyydetään liian herkästi, vaikkei se olisikaan aina välttämätöntä asian käsittelylle.⁹⁵ Lähtökohtaisesti täydennyskehotukset annetaan tiedoksi kirjallisesti OK 11 luvussa säädetyllä tavalla.⁹⁶

5.4 Avioeroasian käsittely

OK 8 luvussa milloin hakemusasiat käsitellään istunnossa, ja milloin taas kansliassa.⁹⁷ Lain tarkoituksena on, että hakemusasiat käsiteltäisiin mahdollisimman usein kansliassa, jos se lain mukaan on vain mahdollista.⁹⁸ Avioeroasiat käsitellään melkein aina kansliassa, koska avioerot eivät useinkaan ole riitaisia, ellei niihin liity liitännäisvaatimuksia. Hakemusasioissa istunto tarkoittaa, että asia käsitellään suullisesti.⁹⁹ Avioeroasiat käsitellään OK 8:3:n mukaan hakemusasian istunnossa, jos asia on erityisen riitainen ja asiaan osallinen vaatii sitä OK 8:3.3:n mukaan. Asia voidaan käsitellä siis istunnossa, vaikka sen pystyisi käsitellä kansliassa. Avioerot käsitellään melkein poikkeuksetta kuitenkin kansliakäsittelyssä.¹⁰⁰ Avioeroasioissa voi esimerkiksi kahden vuoden erillään asumisen perusteella haettua avioeroa voidaan käsitellä sen riitaisuuden vuoksi istunnossa, jos toinen asiaan osallisista sitä vaatii. Jokaisella asiaan osallisella on oikeus vaatia suullista käsittelyä hakemusasioissa.¹⁰¹ Asioiden käsittely kansliassa on useimmiten osapuolille ja tuomioistuimelle vaivattomampaa sekä halvempaa. Hakemusasioissa on mahdollista käsitellä vain osa istunnossa, avioeroasiassa esimerkiksi sen liitännäisvaatimukset voidaan käsitellä erikseen.¹⁰²

---

⁹⁴ Linna 2009, 109-114.

⁹⁵ HE 32/2001 vp, 33.

⁹⁶ Linna 2009, 109-114.

⁹⁷ Linna 2009, 147-157.

⁹⁸ Jokela 2002, 397- 399.

⁹⁹ Linna 2009, 147-157.

¹⁰⁰ Linna 2009, 147-157.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Jokela 2002, 397- 399.

Jos avioero lopulta käsitellään istunnossa, käsitellään asia hakemusasianomaisesti. Hakemusasioilla ei ole nimenomaisia säännöksiä, vaan ne käsitellään tarkoituksenmukaisella tavalla. Joskus istunto voi muistuttaa riita-asioiden istuntoa, sillä OK 8:4:ssä säädetään, että riitainen hakemusasia käsitellään riita-asian käsittelyjärjestyksessä. Myös laajoissa hakemusasioissa tuomioistuimelle on annettu harkintavaltaa, jolloin se voi käsitellä hakemusasian istunnossa, vaikkei se olisikaan suoranaisesti riitainen.¹⁰³ Hakemusasia voidaan OK 8:8:n mukaisesti käsitellä myös vain tarpeellisilta osin hakemusasian istunnossa ja muilta osin kansliassa. Jos hakija tai muu osallinen on kutsuttu istuntoon ja hakija jää pois istunnosta eikä anna kirjallista lausumaa tuomioistuimen kehotuksen mukaisesti, jää asia OK 8:7.1:n mukaisesti sillensä. Hakijan ollessa asian "isäntä", eivät muut osalliset voi vaatia asian ratkaisemista. Hakijan passiivisuus osoittaa myös sen, ettei tämä enää vaadi asian ratkaisemista. Jos taas joku muu osapuoli on kutsuttu henkilökohtaisesti istuntoon, ja tämä jättää saapumatta, joudutaan asiaa lykkäämään OK 8:7.2:n mukaan.¹⁰⁴

Avioeroasioissa ei yksinään käytetä yleensä asiamiehiä tai avustajia, mutta jos avioerossa on liitännäisvaatimuksia voi hakija käyttää asiamiestä.¹⁰⁵ Istunnoissa hakijan tai asiaan osallisen asiamies ei kuitenkaan korvaa henkilökohtaisesti paikalle velvoitettua hakijaa tai asiaan osallista OK 12:29:n mukaan, vaan henkilökohtaisesti kutsuttu katsotaan istunnosta poisjääneeksi. Asiamiehenä voi toimia OK 15:2:n mukaan asianajaja tai muu oikeustieteen kandidaatin suorittanut rehellinen henkilö tai hakijan tai asiaan osallisen lähisukulainen. Jos asia on riidaton, voi OK 15:2.4:n mukaan myös lakimiestutkintoa vailla oleva henkilö toimia avustajana. OK 15:3.2:n mukaan yleisen tuomioistuimen lainoppinut jäsen ei saa toimia avustajana tai asiamiehenä muissa kuin omissa ja läheistensä asioissa.

Avioeroasioissa käräjäoikeuden täytyy AL 28 §:n mukaan toisen puolison hakiessa yksin tiedoksiannon yhteydessä selvittää toisen osapuolen mahdolliset vaatimukset ja erimielisyydet asiassa (liite 5) OK 8:5:n ja 8:6:n mukaisesti pyytämällä kirjallista lausumaa. Jos toinen puoliso antaa lausuman asiassa ja se on epäselvä tai puutteellinen käsittelijällä on velvollisuus asian selvittämiseksi esittää tarvittavat kysymykset. Käsittelijä myös huolehtii, ettei avioeroasian käsittelyyn sekoiteta siihen kuulumattomia asioita. Tämän muistaen käsittelijän täytyy varmistaa, ettei asiaan osallinen jätä tietämättömyyden tai erehdyksen takia esittämättä lisävaatimuksia, kuten avioeroasiassa liitännäisvaatimusta koskien lasten huoltoa.¹⁰⁶

---

¹⁰³ HE 32/2001 vp, 71.

¹⁰⁴ Linna 2009, 158-168.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Linna 2009, 158-168.

OK 8 luvussa ei ole säännöksiä asiaan osallisten kuulemisesta hakemusasioissa, joten avioeroja koskevat vain aikaisemmin mainittu AL 28 §. Kun avioeroa hakee toinen puoliso yksin, annetaan toiselle puolisolalle tilaisuus tulla kuulluksi, ellei hän käytä kuulemistilaisuuttaan hyväksi, ei asian ratkaisemiseksi ole esteitä. Harkinta-ajan jälkeen, jos toinen puolisoista hakee avioeroasian jatkokäsittelyä, annetaan jälleen toiselle puolisolalle tilaisuus tulla kuulluksi. Kun avioero perustuu harkinta-aikaan, ei kuulemisella ole suurta oikeudellista merkitystä. Vastapuoli voi periaatteessa riitauttaa asian, jos harkinta-aikaa ei ole kulunut kuutta kuukautta tai jos sitä on kulunut yli vuosi. Avioeron vastustaminen tai liitännäisvaatimusten vastustaminen ei estä harkinta-ajan alkamista, eikä jatkokäsittelyssä itse avioeroa. Jos vastustaminen perustuu kahden vuoden erillään asumiseen, ratkaisevaa on erillään asuttu aika. Kuultava voi kiistää erillään asumisen, keston tai keskeytymättömyyden. Yleensä avioerokysymyksen sijaan, on enemmän merkitystä kuulemisella vastapuolta liitännäisvaatimusten kannalta. Kuultava voi nimittäin esittää liitännäisvaatimuksia häntä kuultaessa.¹⁰⁷

OK 8 luvussa on säädöksiä, kuinka hakemusasioissa kuullaan osapuolia. OK 8 säännöksiä sovelletaan, ellei erityislainsäädöksissä ole mainittu toisin. Jos hakemusasian vastapuoli ei ole ilmoittanut huomautettavaa hakemukseen, kun häntä on kuultu, tai ei ole antanut OK 8:7 mukaan lausumaa ollenkaan, ei asiassa tarvitse erikseen enää kuulla hakijaa.¹⁰⁸ Kuuleminen tehdään siis, jotta varmistetaan että osapuolet saavat mahdollisuuden ilmaista oman näkemyksensä. Jotta kirjallista suostumusta tai tahdonilmaisua voidaan ottaa huomioon, täytyy sen olla suhteellisen tuore. Useimmiten kun laeissa sanotaan "varattava tilaisuus tulla kuulluksi" tarkoitetaan useimmiten kirjallista lausumaa kuin suullista. Lähtökohtana kuulemisessa on kirjallinen menettely. Jos asiassa molemmat osapuolet antavat lausumia, voi kuulemiskierroksia olla useampia. Jos on tiedossa, että lausumakierroksia tulisi monta, nopeutetaan asiaa järjestämällä hakemusaisan istunto. Istunto on myös tarpeen, jos jotakuta on tarve kuulla henkilökohtaisesti. OK 11 luvun mukaisesti kehoitus antaa kirjallinen lausuma annetaan lähettämällä tiedoksianto kirjeessä, kuitenkin erityisestä syytä voi käyttää haastemiestiedoksiantoa. OK 5:18.4:n mukaan kun käräjäoikeuteen saapuu kirjallinen lausuma, se annetaan tiedoksi heti muille asiaan osallisille. Jos kuitenkin asiaan osalliset toimittavat lausuntonsa ensin toisilleen ja vasta sen jälkeen käräjäoikeuteen, säästyy asiassa yksi välivaihe. Joskus kuulemisen seurauksena on se, että kun kuultava esittää oman vaatimuksen, tulee hänestä hakija oman vaatimuksensa osalta ja alkuperäiseltä hakijalta pyydetään tällöin lausumaa.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Linna 2009, 194-196.

¹⁰⁸ Ibid, 207-213.

¹⁰⁹ Linna 2009, 194-196.

5.5 Kirjallisen lausuman sisältö

Koska avioero koskee molempia puolisoita, niin käräjäoikeuden täytyy kuulla toista puolisoa kontradiktorisen periaatteen mukaisesti avioeroasiasta.¹¹⁰ Kuultavalla annetaan siis tilaisuus tulla kuulluksi, kehoitetaan häntä antamaan myös kirjallinen lausuma. Kuultavaa kehoitetaan ottamaan kantaa hakemukseen tai pyydettyyn toimenpiteeseen.¹¹¹ OK 8:6.1 mukaan kuultavan täytyy ilmoittaa seuraavat asiat: millä perusteella vastustaa hakemusta, mitä todisteita hän aikoo esittää ja minkä seikan aikoo näyttää toteen todisteillaan, vaatiiko hän vastapuolta korvaamaan omia oikeudenkäyntikulujaan. Lausuman voi tehdä vapaamuotoisesti (liite 6) tai valmista pohjaa käyttäen (liite 7). Lausumaan kuultavan täytyy liittää ne todisteet, joihin vetoaa. Kirjallinen lausuma täytyy myös allekirjoittaa.¹¹² Lausuman allekirjoittaja on sen laatija. Jos joku muu kuin kuultava allekirjoittaa lausuman, täytyy laatijan ilmoittaa myös OK 8:6.2:n mukaan ammattinsa ja asuinpaikkansa. Ja lausuman yhteyteen täytyy lisätä omat tai asiamiehen yhteystiedot ja prosessiosoite. Kuultavan ei tarvitse ilmaista yhteystietojaan itse lausumassa, vaan voi kertoa ne muulla erillisellä tavalla, kuten sähköpostilla. Jos kuultava kokee, ettei tuomioistuin voi ottaa asiaa tutkittavakseen, tätä koskeva väite tulee myös esittää kirjallisessa lausumassa. Kuultava voi toimittaa lausuman käräjäoikeuteen paperimuotoisena tai sähköisenä viestinä. Lähettämisestä ja sen perille saapumisesta ajallaan on lähettäjä vastuussa. Kun kirjallista lausumaa on pyydetty toimitettavaksi määräpäivään mennessä, katsotaan sen tulleen perille määräpäivänä kello 24 mennessä.¹¹³ Joskus kuultavan lausuman johdosta täytyy varata hakijalle tilaisuus antaa kirjallinen lausuma kuultavan lausumasta. Tällöin hänelle ilmoitetaan kysymykset, joista kirjallista lausumaa pyydetään.¹¹⁴

Jos käräjäoikeus on kehottanut hakijaa antamaan lausuman ja hakija ei noudata tätä kehoitusta, jää asia sillensä. Jos muu asiaan osallinen ei noudata kehoitusta antaa kirjallinen lausuma, asia voidaan käsitellä OK 8:7.2 mukaan tästä huolimatta. Muilla asiaan osallisilla ei ole siis oikeutta saada asiaa ratkaistuksi hakijan laiminlyötyä hakemuksen jatkamisen.¹¹⁵

Jos toinen aviopuoliso on yksin kykenemätön käyttämään itsenäisesti puhevaltaansa avioeroasiassa, voidaan hänelle määrätä prosessia varten edunvalvoja. Koska avioeroasia on erityisen henkilökohtainen, voidaan holhustoimilain edunvalvoja määrätä vain, jos on vaarana, että

---

¹¹⁰ Jokela 2002, 400-401.

¹¹¹ Linna 2009, 207-213.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Jokela 2002, 400-401.

¹¹⁵ Jokela 2002, 400-401.

toinen puoliso voi käyttää hyväkseen toisen heikentynyttä tilaa, kuten dementiaa.¹¹⁶ Vajaa-valtaista henkilöä koskevassa asiassa vajaavaltainen käyttää itse puhevaltaansa, jos hän on täyttänyt 18 vuotta ja kykenee ymmärtää asian merkityksen. Asioissa, joissa puhevalta kuuluu vajaavaltaiselle yksin, tuomioistuim voi kuulla hänen edunvalvojaansa, huoltajaansa tai muuta lakimääräistä edustajaansa, jos se on asiassa vajaavaltaisen edun kannalta tarpeellista OK 12:3:n mukaan. Tällöin kuultava ei käytä vajaavaltaisen puhevaltaa, vaan toimii asiassa informaatiohenkilönä.¹¹⁷

5.6 Avioeroasian tiedoksianto

Hakemusasioiden tiedoksiantomenettelyitä noudatetaan OK 8:13:n viittaussäännöksen mukaisesti OK 11 luvussa säädetyllä tavalla. Lähtökohtana on OK 11.1 mukaisesti, että käräjäoikeus hoitaa kutsujen ja kuulemispyyntöjen tiedoksiannosta.¹¹⁸ Tiedoksiantoa koskevilla säännöksillä on tärkeä asema prosessisäännöstössä.¹¹⁹ Ennen hakemusasioissa hakijan tehtävänä oli tiedoksiantaa kutsut.¹²⁰ Kun tiedoksiantaminen siirretty tuomioistuimen vastuulle, on tiedoksiantamisesta tullut suunnitelmallisempaa sekä kontrolloidumpaa.¹²¹ Tiedoksiannon tarve johtuu siitä, että jollekulle täytyy antaa tilaisuus tulla kuulluksi.¹²² AL 28.2:n mukaan avioeroasian kutsu ja hakemus täytyy antaa toiselle puolisolle tiedoksi niin kuin haasteen tiedoksiantamisesta säädetään. Kun hakemus annetaan tiedoksi asiaan osalliselle, hänelle annetaan tilaisuus antaa kirjallinen lausuma ja samalla ilmoitetaan mihin asiaan lausuman antaminen liittyy.¹²³ Kun käräjäoikeus aloittaa tiedoksiantamisen asiassa, asettaa myös käräjäoikeus OK 11:1.2:n mukaisesti takarajan tiedoksiannolle.

OK 11 luvun mukaan ensisijainen tiedoksiantomenetelmä on kirjeen lähettäminen postitse. Kuitenkin, koska tuomioistuim huolehtii tiedoksiannosta, se saa valita myös asiassa käytettävän tiedoksiantotavan.¹²⁴ Käräjäoikeus voi lähettää OK 11:3 mukaan tavallisen kirjeen osoitteeseen joka käräjäoikeudelle on ilmoitettu, kirjeen, johon on liitetty vastaanottotodistus tai postilähetyksen saantitodistusta vastaan. Vastaanottajan täytyy täyttää ja allekirjoittaa vastaanottotodistus ja toimittaa se takaisin käräjäoikeuteen (liite 8). Vastaanottotodistuksesta selviää tiedoksiannon päivämäärä OK 11:17.2 mukaisesti. Käytännössä vastaanottotodistus on

---

¹¹⁶ Kangas 2016, 250-253.

¹¹⁷ Lappalainen-Hupli 2016, 414.

¹¹⁸ Linna 2009, 229-234.

¹¹⁹ Lappalainen-Hupli 2016, 1111.

¹²⁰ Linna 2009, 229-234.

¹²¹ Lappalainen-Hupli 2016, 1111.

¹²² Linna 2009, 229-234.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ HE 16/1990 vp, 8.

osoittautunut toimivaksi tiedoksiantotavaksi.¹²⁵ Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden Vantaan toimipaikassa vastaanottotodistuksia käytetään paljon varsinkin avioeroasioissa. Tavallinen kirje katsotaan tiedoksiannetuksi OK 11:3a.2 mukaan seitsemäntenä päivänä kirjeen postittamisesta. Kun kirje lähetetään saantitodistuksella, käy vastaanottaja postitoimipaikassa kuittamassa saantitodistuksen, jolloin tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi. Saantitodistusta käytäessä täytyy käräjäoikeuden ilmoittaa postille tiedoksiannon viimeinen päivä.¹²⁶ Kun saantitodistuksella tiedoksiannettavat asiakirjat noudetaan postista, tarkistaa postivirkailija tiedoksisaaajan henkilöllisyyden ja toimittaa sitten tuomioistuimelle todistuksen tiedoksiannosta.¹²⁷

Jos postitse käräjäoikeus ei ole saanut tavoitettua asiaan osallista postitse määräajassa tai sen onnistumista voidaan pitää todella epätodennäköisenä, toimittaa haastemies OK 11:4:n mukaisesti vastaanottajalle henkilökohtaisesti. Tällöin käräjäoikeus asettaa haastemiestiedoksiannolla takarajan, mutta voi jatkaa tiedoksiannon määräaikaa hakemuksesta. Kun haastemies on suorittanut tiedoksiannon, toimittaa hän todistuksen (liite 9) siitä käräjäoikeuteen.¹²⁸ OK 11:25:n mukaan haastemiehen todistuksella katsotaan toteen näytetyksi, että haastemies on toimittanut tiedoksiannon todistuksen osoittamalla tavalla. Todistuksessa tulee käydä ilmi tiedoksiannon ajankohta, paikka, tapa, kenelle tiedoksianto on toimitettu sekä haastemiehen allekirjoitus.¹²⁹

Jos haastemies ei onnistu tiedoksiantamaan asiakirjoja suoraan vastaanottajalle, voi haastemies toimittaa OK 11:7:n mukaisesti sijaistiedoksiannon. Haastemies saa toimittaa sen vain, jos vastaanottaja asuu Suomessa, mutta haastemies ei ole etsinnöistä huolimatta tavannut häntä ja jos ilmenneiden seikkojen perusteella voidaan olettaa, että asianomainen välttelee tiedoksiantoa. Tällöin haastemies voi luovuttaa asiakirjat samaan talouteen kuuluvalle yli 15 -vuotiaalle henkilölle. Jos vastaanottaja on liikkeenharjoittaja, haastemies voi toimittaa asiakirjat hänen työntekijälleen. Jos haastemies ei onnistu tiedoksiantamaan yllä mainituilla tavoilla, haastemies toimittaa asiakirjat sijaistiedoksiannossa paikalliselle poliisiasemalle. Haastemiehen toimittaessa tiedoksiannon sijaistiedoksiannossa, haastemies lähettää sitä koskevan ilmoituksen tiedoksiannon vastaanottajalle. Tämän asian tiedoksiannon hetki on se, kun ilmoitus on annettu postin kuljetettavaksi.

---

¹²⁵ Linna 2009, 229-234.

¹²⁶ Lappalainen-Hupli 2016, 1112.

¹²⁷ HE 16/1990 vp, 7.

¹²⁸ Linna 2009, 229-234.

¹²⁹ Lappalainen-Hupli 2016, 1126.

OK 11:8 mukaan tiedoksiannon vastaanottajan oleskellessa ulkomailla, lähettää käräjäoikeus asiakirjat vieraan valtion viranomaisille, siten kuin siitä erikseen on säädetty tai vieraan valtion kanssa valtiosopimuksessa sovittu. Käräjäoikeuden täytyy myös ilmoittaa tiedoksiannon toimittamisen takaraja. Ulkomailla oleskelulla tarkoitetaan pidempiaikaista oleskelua, ei vain useamman viikon tai kuukauden ulkomaamatkaa. Tiedoksiantoon ulkomaille on riittävää, että tiedossa on tiedoksiannon vastaanottajan osoite, jossa hän oleskelee. Ulkomailla annettuun tiedoksiantoon ei ole OK 11:8:ssa nimenomaisia säännöksiä, vaan siltä osin on voimassa kansainvälisen prosessioikeuden periaate, että tiedoksianto katsotaan pätevästi toimitetuksi, jos se on annettu kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti, eikä se ole ristiriidassa Suomen oikeusperiaatteiden kanssa.¹³⁰

Jos mikään aikaisemmin mainittu tiedoksiantotapa ei ole toiminut eikä vastaanottajan koti- maista tai ulkomaista voida selvittää, käräjäoikeus toimittaa tiedoksiannon OK 11:9:n ja OK 11:10:n mukaisesti kuuluttamalla. Kuulutustiedoksiannon käyttämisestä voi päättää ainoastaan tuomioistuin.¹³¹ Kuuluttamiseen tuomioistuin voi ryhtyä vasta kun se on täysin vakuuttunut siitä, että asianomaisen asuinpaikka on tuntematon.¹³² Silloin tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi, kun sen pääasiallisesta sisällöstä on julkaistu virallisessa lehdessä.¹³³ Kuulutustiedoksiannossa tuomioistuin laittaa OK 11:10.1:n mukaan tiedoksiannettavat asiakirjat nähtävälle tuomioistuimen kansliaan ja julkaisee virallisessa lehdessä asiakirjojen pääasiallisen sisällön sekä ilmoittaa missä asiakirjat ovat nähtävillä.¹³⁴ Virallisen lehden tiedoksiannossa ei ole väliä sillä ymmärtääkö henkikö, jolle aisaa kuulutetaan suomea tai ruotsia.¹³⁵ Avioeroasiat julkaistaan virallisen lehden kuukauden ensimmäisissä numeroissa. Ilmoitukset avioeroasioista täytyy jättää viralliselle lehdelle viikkoa ennen sen julkaisupäivää.¹³⁶ OK 11:10.1:n mukaan tuomioistuin voi myös halutessaan julkaista ilmoituksen sanomalehdessä.

Toisen puolison yksin hakiessa avioeroa, täytyy asia aina tiedoksiantaa myös toiselle puolisolle. AL 28.2:n mukaan tuomioistuimen täytyy varata tälle tilaisuus tulla kuulluksi. Avioeroasioissa osapuolilla ei yleensä ole asiamiehiä, joten tiedoksiannot toimitetaan suoraan asiaan osalliselle.¹³⁷ Jos avioeroasiassa järjestetään istunto ja puolisoita pyydetään saapumaan

---

¹³⁰ HE 16/1990 vp, 16.

¹³¹ HE 16/1990 vp, 8.

¹³² HE 16/1990 vp, 17.

¹³³ Linna, 2009, 230-234.

¹³⁴ Lappalainen-Hupli 2016, 1117.

¹³⁵ Avomaa 2008, 65-67.

¹³⁶ Virallinen lehti, 2019.

¹³⁷ Linna 2009, 235-236.

henkilökohtaisesti paikalle, täytyy tiedoksianto antaa heille itselleen OK 11:16.4:n mukaisesti. Silloin vaikka osapuolilla olisikin asiamiehet, ei heille voi toimittaa tiedoksiantoa.

6 Ratkaisu avioeroasiassa

OK 8:10.1:n mukaan avioeroasia ratkaistaan tekemällä päätös. Tavallisesti asian käsittely myös päättyy päätökseen.¹³⁸ Avioeroasia ei voi päätyä missään tilanteessa yksipuoliseen tuomioon. Hakijalle annetaan OK 8:12:n mukaan jäljennös annetusta päätöksestä. Avioeroasia voidaan jättää sillensä (liite 10 ja 11) tai päätyä normaalisti päätökseen (liite 12 ja 13).¹³⁹ Päätöksestä tehdään OK 8:10.2:n mukaan oma asiakirja, johon merkitään tuomioistuimen nimi, päätöksen antamispäivä ja -paikka, asiaan osallisten nimet, lyhyt selostus asiasta sekä päätöksen perustelut, sovelletut lainkohdat ja päätöksen lopputulos. OK 8:10.2:n mukaan, jos päätös ei ole riittävä, ei siinä tarvitse olla selostusta ja perusteluja. Riidattomassa päätöksessä riittää siis sovelletut lainkohdat ja lopputulos. Jos hakijan vaatimus ja liitännäisvaatimukset ovat kuitenkin selvästi perusteettomia, voi kärjäoikeus hylätä vaatimuksen heti.¹⁴⁰

OK 8:11:n mukaan hakemusasian ratkaisu voidaan antaa kansliassa tai julistaa istunnossa. Koska avioerot käsitellään lähes poikkeuksetta kansliassa, annetaan myös ratkaisut kansliassa. Istunnossa käsitellyssä avioeroasiassa voidaan päätös antaa istunnossa. Hakemusasioissa, jotka on käsitelty istunnossa, voidaan ratkaisu antaa kansliassa, jos asian on laaja tai vaikea, ja yleisesti se on tarkoitettu käytettäväksi vain poikkeusrapauksissa. Kansliassa annetuista päätöksistä ilmoitetaan OK 24:8.3:n säädösten mukaisesti.¹⁴¹

Avoliittoasetuksen 13 §:ssä säädetään päätöksen ilmoittamisesta. Kun kärjäoikeus tuomitsee puoliset avioeroon, ilmoitetaan myös silloin molemmille puolisoille kirjallisesti avioeroon tuomitsemisesta, toiselle lähetetään päätös ja toiselle ilmoitus päätöksen antamisesta (liite 14 ja 15).¹⁴² Sanamuoto ”tuomitaan avioeroon” juontaa juurensa tuomioistuimista.¹⁴³ Hakija voi myös halutessaan noutaa avioeropäätöksen kansliasta.¹⁴⁴ Avioeroasiasta ilmoittamiseen ei

---

¹³⁸ Jokela 2002, 402-403.

¹³⁹ Linna 2009, 223-225.

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ Ibid, 225-226.

¹⁴² Linna 2009, 223-225.

¹⁴³ Avomaa 2008, 65-67.

¹⁴⁴ Oikeus.fi 2018, Hakemusasian käsittely.

vaikuta ovatko puoliset hakeneet yhdessä vai yksin avioeroa. Tällä tavalla varmistetaan, että molemmat puoliset saavat tiedon avioerosta kaikissa tilanteissa.¹⁴⁵ Puolisoilla on myös siten mahdollisuus hakea muutosta päätökseen.¹⁴⁶

7 Muutoksenhaku

Muutoksenhaun tarkoituksena on asianosaisten oikeusturvan takaaminen. Heillä on siis mahdollisuus saattaa virheelliseksi kokemansa tuomioistuimen ratkaisut ylemmän oikeusasteen ratkaistavaksi. Uusi käsittely kuitenkin aiheuttaa asianosaisille sekä yhteiskunnalle lisäkustannuksia ja pidentää asian loppuun saamista.¹⁴⁷

OK 8:13:n mukaan hakemusasioissa käytetään samoja muutoksenhakusäännöksiä kuin riita-asioissa. Käräjäoikeuden ratkaisuihin saa hakea muutosta OK 25:1:n mukaan valittamalla, ellei sitä ole erikseen kielletty. Eräissä hakemusasioita koskevissa laeissa säädetään valituskielloista. Pääsääntöisesti kiellot koskevat väliaikaisia määräyksiä. Muutoksenhakukiellosta on erotettava tilanteet, joissa käräjäoikeuden päätös sisältää niin vähän harkintaa, että muutoksenhaun käyttöala jää pieneksi. Avioeropäätöksistä voi valittaa, mutta useimmiten muutoksenhaku asiaperusteeltaan voi koskea vain sitä onko harkinta-aikaa kulunut vähimmäismäärä tai onko harkinta-aikaa kulunut yli enimmäismäärän. Jos taas avioeron muutoksenhaku koskee erillään asumisen perusteena ollutta avioeroa, voi muutoksenhakukohteena olla se, ovatko puoliset asuneet keskeytyksettä erillään yli kaksi vuotta. Muita asioita koskevat muutoksenhaut eivät avioeroasioissa menesty.¹⁴⁸

Jos kukaan ei hae muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun, muuttuu ratkaisu lainvoimaiseksi, eikä varsinaiset muutoksenhakukeinot ole enää käytettävissä asiassa. Ratkaisu jää siten pysyväksi. Lainvoimainen ratkaisu saa oikeusvoiman, eli tuomioistuin ei voi ottaa asiaa enää käsiteltäväkseen.¹⁴⁹

Yleisten prosessiperiaatteiden mukaan muutosta saavat hakea ne, joiden asemaan käräjäoikeuden päätös vaikuttaa haitallisesti. Tällöin puhutaan muutoksenhakuintressistä. Henkilöllä,

---

¹⁴⁵ Linna 2009, 226-228.

¹⁴⁶ Jokela 2002, 402-403.

¹⁴⁷ Niemi-Sanapää 2016, 1131-1133.

¹⁴⁸ Linna 2009, 241-245.

¹⁴⁹ Niemi-Sanapää 2016, 1131-1133.

joka hakee siis muutosta, on täytynyt olla tietynlainen asema käräjäoikeuden prosessissa. Hakemusasioissa on vakiintuneesti katsottu, että hakijalla ja kuultavalla, eli kaikille asiaan osallisilla on muutoksenhakuoikeus. Muutoksenhakijan vastapuoli määräytyy asiakohtaisesti oikeusturvavaatimuksen perusteella.¹⁵⁰ Kun käräjäoikeus antaa päätöksen hakemusasiassa kansliassa, liittyy se myös päätökseen OK 25:3.2:n mukaisesti muutoksenhakuohjeet. Ohjeista ilmenee, miten ratkaisuun ilmoitetaan tyytymättömyyttä ja kuinka tulee menetellä, jos haluaa valittaa hovioikeuteen. Muutoksenhaku edellyttää nimittäin tyytymättömyyden ilmoittamista viimeistään viikon kuluttua päätöksen julistamisesta tai antamisesta. Valitusajan määräpäivä on OK 25:12:n mukaan 30. päivä päätöksen julistamisesta tai antamisesta. Jokaisen asianosallisen valitusaika alkaa samana päivänä, riippumatta siitä, milloin he ovat saaneet päätöksen tosiasiallisesti tiedoksi.¹⁵¹

Ensimmäinen vaihe muutoksenhausta on tyytymättömyyden ilmoitus, jolla ilmaistaan aikomus hakea muutosta. Asiaan osallisen täytyy ilmoittaa tyytymättömyyttä OK 25:5:n mukaan säilyttääkseen muutoksenhakuoikeutensa, muuten sen menettäen.¹⁵² Tyytymättömyyttä täytyy ilmoittaa OK 25:5.2:n mukaan viimeistään 7. päivänä päätöksen julistamisesta tai antamisesta. Määräaika päättyy siis seuraavalla viikolla samannimisenä viikonpäivänä kuin päätös on julistettu tai annettu. Tyytymättömyyttä täytyy myös ilmoittaa MääräaikaL 6:1:n mukaan ennen virka-ajan päättymistä. Tyytymättömyyden ilmoituksen voi tehdä OK 25:5.3:n mukaan vapaamuotoisesti joko suullisesti tai kirjallisesti tuomioistuimelle tai sen kansliaan. Tyytymättömyyttä ilmoittaessa voi rajata OK 25:7.1:n mukaan mitä osaa se koskee vai koskeeko se koko päätöstä. Rajauksella voi olla merkitystä, sillä sen ulkopuolelle jätetyt asiat tulevat lainvoimaisiksi ja siten lopullisiksi. Avioeropäätöksissä rajausta ei tyytymättömyyden ilmoituksessa käytetä sen ollessa itse yhtä osaa koskeva asia. Tyytymättömyyden ilmoitusta voi muuttaa myös, jos se tulee viikon määräajan sisällä. Sama koskee OK 25:8:n mukaan myös tyytymättömyyden ilmoituksen peruuttamista. OK 25:9:n mukaan puheenjohtaja voi päättää hyväksytäänkö tyytymättömyyden ilmoitusta vai ei. Jos sitä ei hyväksytä, siitä ilmoitetaan heti kirjallisesti tyytymättömyyden ilmoittajalle. Jos tyytymättömyyden ilmoitusta ei hyväksytä, on siitä mahdollisuus tehdä kantelu hovioikeuteen. Kun asiaan osallinen on ilmoittanut tyytymättömyyttä ja tuomari on hyväksynyt sen, toimittaa käräjäoikeus kyseiselle asianosaiselle jäljennöksen päätöksestä ja kirjallisen valitusosoituksen. OK 25:11:n mukaisesti, siinä mainitaan mistä hovioikeudesta voi hakea muutosta ja tarkat päivämäärät, jolloin valitusaika sekä vasta-valitusaika päättyvät.

---

¹⁵⁰ Linna 2009, 241-245.

¹⁵¹ Ibid, 226-228.

¹⁵² Ibid, 245-248.

Valitus täytyy osoittaa asianomaiselle hovioikeudelle, mutta toimittaa OK 25:12.2:n mukaan käräjäoikeuden kansliaan. OK 25:15:ssa on yksityiskohtaisesti säädetty valituskirjelmän sisältö. Valituskirjelmässä täytyy olla yksilöitynä käräjäoikeuden ratkaisu, ilmoittaa miltä kohdin ratkaisuun hakee muutosta, mitä muutoksia ratkaisuun vaaditaan tehtäväksi, muutosvaatimusten perusteet ja todisteet sekä mitä valittaja haluaa todisteilla näyttää toteen. Käräjäoikeus toimittaa OK 25:18:n mukaisesti kaikkia asiakirjat ja muut mahdolliset äänitteet hovioikeuteen. Asianosallinen voi toimittaa valituskirjelmän liitteineen paperisena tai sähköisenä kansliaan tai virastosähköpostiosoitteeseen.¹⁵³ Lähettäjällä on kuitenkin SähköAsL 8 §:n mukaan vastuu sähköisesti sekä postitse toimitetun asiakirjan perille saapumisesta. Valitusosoituksessa on ilmoitettu asianosalliselle tarkka päivämäärä, jolloin valituksen on oltava saapunut perille. Kuten tyytymättömyyden ilmoituksessakin, myös valituksen täytyy olla saapunut määräaikaL 6:1 mukaisesti määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä käräjäoikeuden kansliaan. Jos valitus ei ole saapunut määräajassa, se jätetään Ok 25:12.2:n mukaisesti tutkimatta. Määräaika koskee myös sähköisenä tullutta valitusta. SähköAsL 10 §:n mukaan sähköisesti tullut valitus on saapunut silloin perille, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä, siten että sitä voidaan käsitellä. Jos kuitenkin asiaan osallinen ei voi hakea muutosta määräajassa laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä, käräjäoikeus asettaa uuden määräajan muutoksenhakua varten. OK 25:13-14:n mukaan uutta määräaika täytyy pyytää ennen alkuperäisen määräajan päättymistä kirjallisella hakemuksella perusteluineen.

OK 25:14a-14c säätelee vastavalituksesta. Valittajan vastapuoli voi ilman tyytymättömyyden ilmoitusta valittaa käräjäoikeuden antamasta tuomiosta. Tällöin kyseessä on niin sanottu liittymisvalitus, eli asiaan osallinen voi muutoksenhakuoikeutensa säilyttäen odottaa ja katsoa, lähteekö toinen osapuoli muutoksenhakuasiassa eteenpäin. Vastavalitusten voidaan katsoa edistävän aineellista oikeudenmukaisuutta, sillä osapuolet eivät hyödy lykkäämällä omaa valitustaan määräajan loppuun, sillä toisella osapuolella on silti mahdollisuus liittyä mukaan muutoksenhakuun.¹⁵⁴ Vastavalituksen määräpäivän on nimittäin OK 25:14a.2:n mukaan kaksi viikkoa valituksen määräpäivästä, eli yhteensä 44 päivää käräjäoikeuden päätöksen julistamisesta. Vastavalitus voidaan tehdä vain alkuperäistä valitusta tehnyttä henkilöä vastaan.¹⁵⁵ OK 25:14b:n mukaan vastavalitus raukeaa, jos valitus peruutetaan, jätetään tutkimatta tai valittajalle ei myönnetä jatkokäsittelylupaa.

---

¹⁵³ Linna 2009, 245-248.

¹⁵⁴ Linna 2009, 249-252.

¹⁵⁵ Ibid, 249-252.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että avioerohakemuksen voi peruuttaa vielä muutoksenhaku- vaiheessa. Turun hovioikeuden 5.4.2016 ratkaisussa asiassa S 16/123 puoliset olivat vaatineet, että käräjäoikeuden päätös kumotaan. Perusteeksi vaatimukselle hakijat olivat ilmoittaneet, että haluavat avioliiton pysyvän voimassa. Hovioikeus katsoi valituksen käräjäoikeuden päätöksestä avioerohakemuksen peruuttamiseksi. Hovioikeus siten kumosi käräjäoikeuden päätöksen ja jätti asian sillensä.¹⁵⁶ Itä-Suomen hovioikeuden 7.4.2016 annetussa ratkaisussa asiassa S 16/189 avioeroa ei peruttu, kun mies oli vastustanut hakemusta. Nainen oli valituksessa vastustanut avioeroa, kun taas mies ei. Koska mies oli vastustanut muutosvaatimusta, ei nainen yksin voinut peruuttaa avioerohakemusta siten, että avioeroa koskeva päätös olisi ollut kumottavissa hovioikeudessa. Hovioikeus ei siten muuttanut käräjäoikeuden päätöstä, joka tuomitsi puoliset avioeroon.¹⁵⁷

8 Avioeroon liittyvät kulut

Avioeroasioihin liittyy kuluja. Kulut voivat syntyä hakemusmaksusta sekä mahdollisesti muista oikeudenkäyntiin liittyneistä kuluista. Puolisot voivat vapautua avioeroon liittyvistä kuluista oikeusavun kautta.¹⁵⁸

8.1 Oikeudenkäyntikulut

Avioeroasioissa ei yleensä synny oikeudenkäyntikuluja. Yleisesti hakemusasioissa käräjäoikeus tuomitsee oikeudenkäyntikulut toisen osapuolen korvattavaksi vain vaatimuksesta ja osapuolen myöntämisestä.¹⁵⁹ OK 21:1:n mukaan hävinnyt osapuoli on velvollinen korvaamaan vain vastapuolensa tarpeellisista toimenpiteistä aiheutuneet kohtuulliset oikeudenkäyntikulut. Oikeudenkäyntikulujen korvaus pitää sisällään siten vain tarpeelliset toimet. Kysymys oikeudenkäyntikuluista on myöskin dispositiivinen asia.¹⁶⁰ Dispositiivisessa asiassa sovinto on sallittua osapuolten välillä.¹⁶¹ Korkeimman oikeuden 1990:142 ratkaisussa korkein oikeus oli kumonnut kihlakunnan oikeuden päätöksen siitä, että kuultavan täytyy maksaa hakijan oikeudenkäyntikulut avioeroasiassa. Korkein oikeus oli katsonut, että koska kuultava ei ollut vastustanut

---

¹⁵⁶ Turun hovioikeus S 16/123.

¹⁵⁷ Itä-Suomen hovioikeus S 16/189.

¹⁵⁸ Linna 2009, 257-277.

¹⁵⁹ Ibid, 257-266.

¹⁶⁰ HE 107/1998, vp, 16.

¹⁶¹ Virolainen-Vuorenmaa 2016, 61.

hakemusta, ei hakija siten voittanut asiaa ja ollut oikeutettu samaan kuultavalta korvauksia oikeudenkäyntikuluista.¹⁶²

8.2 Hakemusmaksu

Hakemusasioissa valtio perii käsittelymaksuja, joilla katetaan tuomioistuimen menoja. Maksut ovat korvaus valtiolla oikeushoidon järjestämisestä, eli tuomioistuin asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä. Maksut sisältävät myös korvauksen asiassa annettavasta päätöksestä, eli toimituskirjasta. Maksuun kuuluu myös asian käsittelyyn liittyvä toimenpide, jolle siitä erikseen säädetä maksua tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:ssä. Maksua hakemusasioissa kutsutaan hakemusmaksuksi. Maksujen suuruus on määritelty niin, etteivät ne estä taikka rajoita oikeusturvaa. Tietyissä asioissa asianosaiset voidaan vapauttaa maksusta oikeusavulla. Asoissa, joissa on myönnetty oikeusapua, ei peritä hakemusmaksua.¹⁶³ Hakemusmaksuista on maininta tuomioisMaksuL 3 §:ssä ja niiden suuruudet ovat vahvistettu Oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuissa (1744/2015) 2 §:ssä. Avioeron ensimmäisen vaiheen maksu on 200 euroa ja jatkokäsittelyn hinta on 100 euroa. Jos kuitenkin asia siirtyy istuntokäsittelyyn, maksu sama kuin riita-asioissa. Jos avioeroa hakee kahden vuoden erillään asumisen perusteella, hinta on 200 euroa.¹⁶⁴

TuomioisMaksuL 6 §:n mukaan hakemusmaksun on velvollinen maksamaan asian vireillepanija, eli hakija. Kun puoliset hakevat avioeroa yhdessä, ovat he molemmat hakijoita ja siten yhteisvastuullisia hakemusmaksun maksamisesta. Maksu voidaan jättää perimättä, jos hakija on saanut oikeusapua. Mutta jos puoliset hakevat yhdessä avioeroa ja toinen on saanut oikeusapua ja siten vapautettu hakemusmaksusta, on toinen silti velvollinen maksamaan täysi hakemusmaksu.¹⁶⁵ TuomioisMaksuL 7 §:n mukaan, jos hakija on asianmukaisesti todistetusti varattomalta henkilöltä hänen etuaan ja oikeuttaan koskevassa asiassa tai jos se olisi kohtuutonta.

8.3 Oikeusapu

Kuten ylempänä mainittiin, voi oikeusavulla saada vapautuksen hakemusmaksuista. Oikeusapu tarkoittaa sitä, että valtion varoista annetaan apua vähävaraisille oikeudellisissa asioissa. Oikeusapua haetaan oikeusaputoimistolta, joka myös antaa oikeusapuasiassa päätöksen. Oikeusturvan peruspilari on se, että oikeudellista apua voi saada kuka vain varallisuuteen katso-matta.¹⁶⁶ OAL 1.1 määrittelee edellytykset oikeusavulle. Pykälän mukaan oikeusapua voivat

---

¹⁶² KKO 1990:142.

¹⁶³ Linna 2009, 275-277.

¹⁶⁴ Oikeus.fi 2019, tuomioistuinten maksut.

¹⁶⁵ HE 29/2015, vp, 52-53.

¹⁶⁶ Linna 2009, 269-273.

saada he, jotka taloudellisen asemansa vuoksi eivät itse kykene suorittamaan oikeudellisen asian hoitamiseen vaatimia menoja. Nykyään oikeusapu voi olla OAL 1.2:n mukaan neuvontaa, tarpeellisia toimenpiteitä, avustamista tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa tai vapautus eräiden asioiden käsittelymaksuista. Kaikki edellä mainitut koskevat lähtökohtaisesti myös hakemusasioita. Avioeroasioissa oikeusapu voi olla neuvontaa tai OAL 6.1:n mukainen vapautus avioeromaksusta.¹⁶⁷ Jotta hakija olisi oikeutettu vapautukseen hakemusmaksusta on hänen taloudellinen tilanteensa oltava sellainen, että hän saisi muissa asioissa oikeutettu saamaan oikeusapua ilman omavastuuta.¹⁶⁸ Avioeroasioissa ei voi saada avustajaa, ellei asiaan liity riittäviä liitännäisvaatimuksia. Oikeusavun vapautus oikeudenkäyntikustannuksista voi olla suuri asia vähävaraiselle.¹⁶⁹

9 Avioero prosessi kuvioin kuvattuna

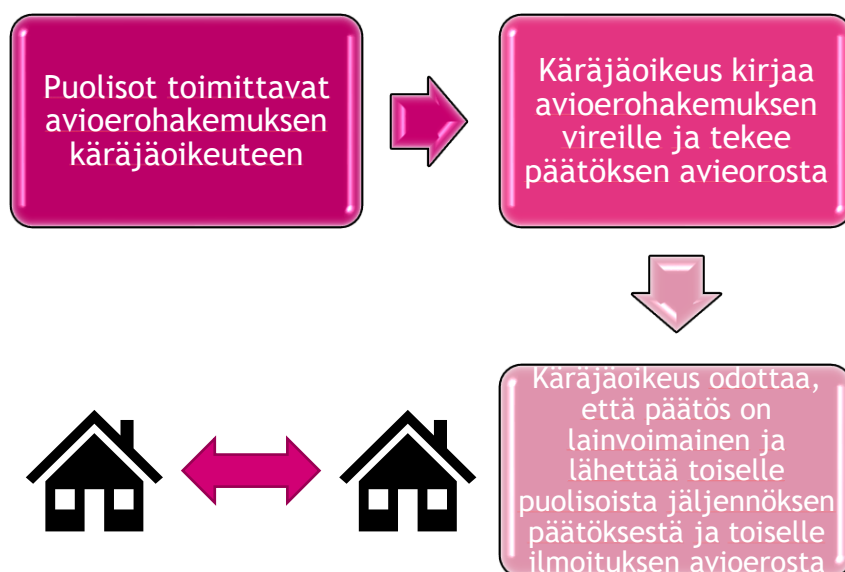
Seuraavaksi esitetään avioero prosessin yksinkertaiset prosessikaavat koskien yleisimpiä tapahtumankulkuja kuvattuna esimerkein. Lähteenä kuvioihin ja keksittyihin tapahtumankulkuihin on käytetty lähteinä opinnäytetyössä aikaisemmin esitetyt lähteet prosessin kulusta.

---

¹⁶⁷ Linna 2009, 269-273.

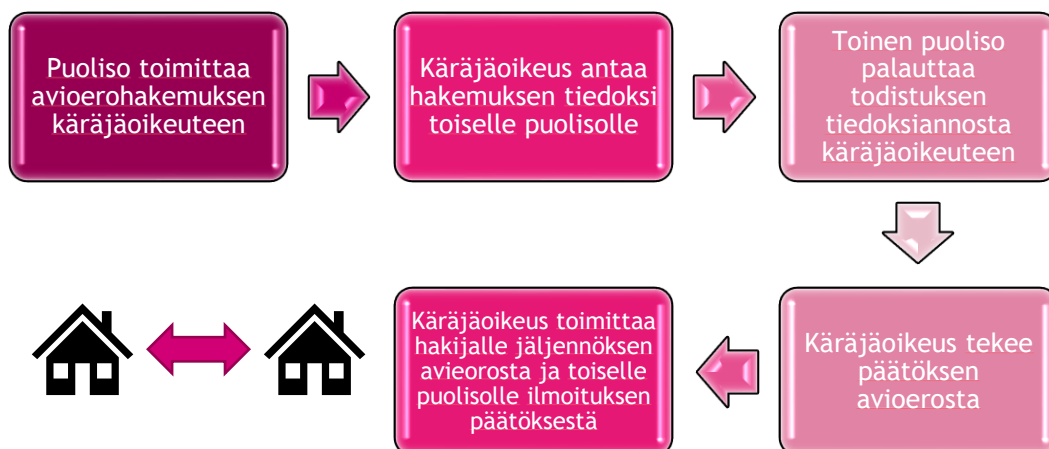
¹⁶⁸ HE 82/2001, vp, 87.

¹⁶⁹ Linna 2009, 269-273.

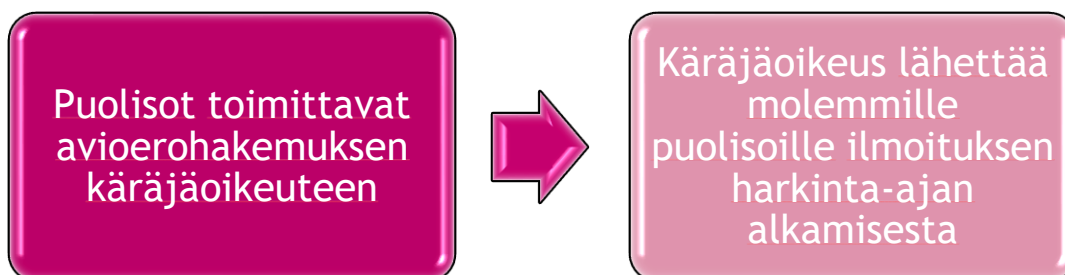
kuvio 8: Avioeroproessi puolisojen yhdessä hakemana kahden vuoden erillään asumisen perusteella

Kuvioon 8 esimerkkitapauksena Maija Meikäläinen ja Matti Meikäläinen hakevat yhdessä avioeroa. He toimittavat yhdessä allekirjoitetun avioerohakemuksen Matti Meikäläisen kotipaikan kärjäoikeuteen 4.2.2019 sähköpostitse. He ovat asuneet erillään viimeiset kolme vuotta, joten he hakevat avioeroa yli kahden vuoden erillään asumisen perusteella. Hakemus tulee viireille 4.2. ja kärjäoikeus kirjaa hakemuksen diaariin. Kärjäoikeus tekee päätöksen avioerosta 7.2.2019 tarkistettuaan väestörekisteristä, että hakijat ovat tosiaan asuneet erillään yli kaksi vuotta. Kärjäoikeus odottaa viikon, että päätös on lainvoimainen ja lähettää 15.2.2019 Matti Meikäläiselle päätöksen avioerosta ja Maija Meikäläiselle ilmoituksen avioerosta. Kärjäoikeus lähettää Matti Meikäläiselle avioerosta 200 euron hakemusmaksun laskun, jossa Maija Meikäläinen on yhteisvastuullisena, koska molemmat puoliset olivat yhdessä hakijoita.

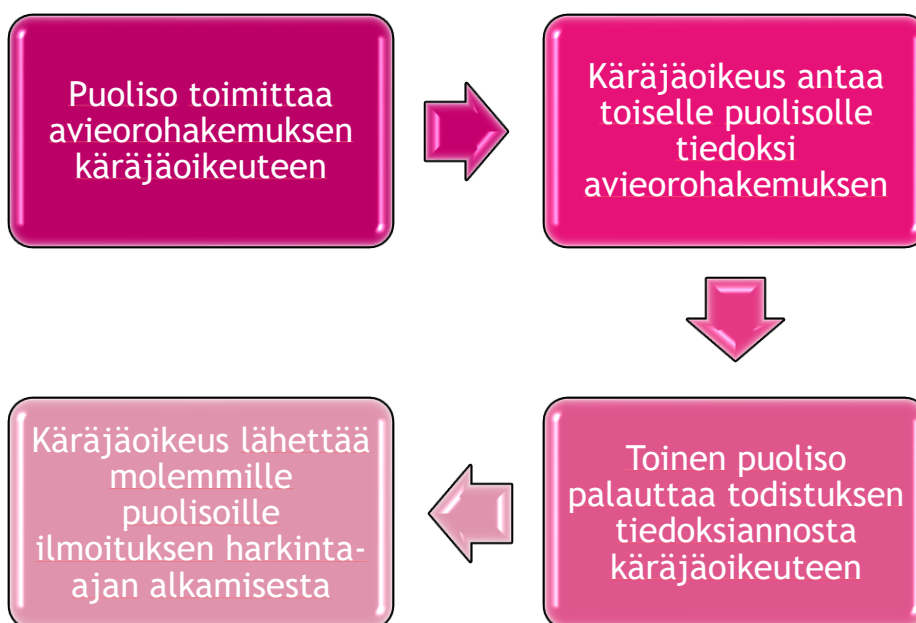
kuvio 9: Avioeroprosessi toisen puolison yksin hakemana kahden vuoden erillään asumisen perusteella

Kuvioon 9 esimerkkitapauksena Maikki Menninkäinen toimittaa yksin hakemansa avioerohakemuksen oman kotipaikkansa kärjääikeuteen 4.2.2019 tuomalla sen kärjääikeuden kansliaan. Hän ja hänen puolisonsa Martti Menninkäinen ovat asuneet erillään viimeiset kymmenen vuotta, joten Maikki Menninkäinen hakee avioeroa kahden vuoden erillään asumisen perusteella. Avioerohakemus tulee vireille 4.2.2019 ja kärjääikeus kirjaa hakemuksen diaariin. Kärjääikeus ja laittaa avioerohakemuksen vastaanottotodistuksella tiedoksi Martti Menninkäiselle. Vastaanottotodistuksen määräpäivä on 22.2.2019 ja lausuman määräpäivän on 14 päivää asian tiedoksiannosta. Martti Menninkäinen palauttaa vastaanottotodistuksen 19.2.2019 sähköpostitse ja lausumaa Martti Menninkäinen ei palauta ollenkaan. Kärjääikeus katsoo, ettei Martti Menninkäinen vastusta avioerohakemusta ja tekee päätöksen avioerosta 7.3.2019. Kärjääikeus odottaa, että päätös on lainvoimainen ja lähettää lainvoimaisen jäljennöksen Maija Menninkäiselle postitse 15.3.2019 sekä Martti Menninkäiselle ilmoituksen avioerosta. Kärjääikeus lähettää Maija Menninkäiselle myös 200 euron hakemusmaksun laskun.

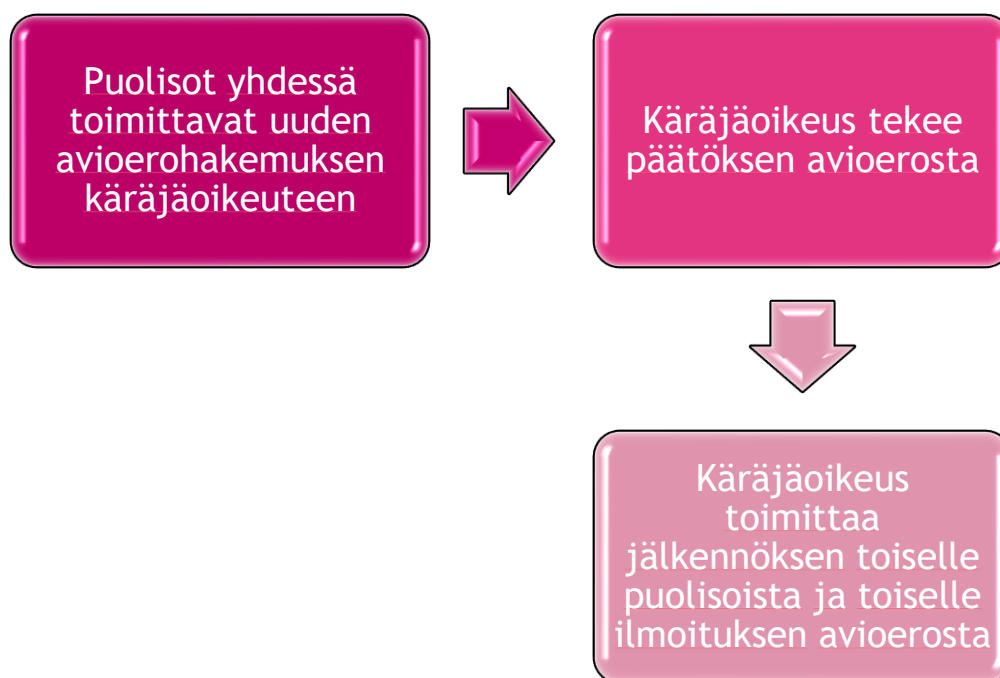
kuvio 10: Avioerohakemusprosessi puolisoiden yhdessä hakemana harkinta-aikaan perustuen

Harkinta-ajalla haettuun kuvioon 10 esimerkkinä Essi Esimerkki ja Eero Esimerkki toimittavat avioerohakemuksen heidän kotipaikkansa kärjäoikeuteen 4.2.2019 sähköpostitse. He ovat olleet avioliitossa vain kolme kuukautta, joten heillä ei ole muita vaihtoehtoja kuin hakea avioeroa harkinta-aikaan perustuen. Kärjäoikeus kirjaa hakemuksen diaariin ja laittaa 11.2.2019 molemmille postitse ilmoituksen harkinta-ajan alkamisesta. Ilmoituksessa sanotaan, että harkinta-aika on alkanut 4.2.2019 ja he voivat hakea lopullista avioeroa uudella hakemuksella aikaisintaan 5.8.2019 ja viimeistään 4.2.2020. Kärjäoikeus lähettää Eero Esimerkille 200 euron hakemusmaksun laskun, josta hän on Essi Esimerkin kanssa yhteisvastuullinen.

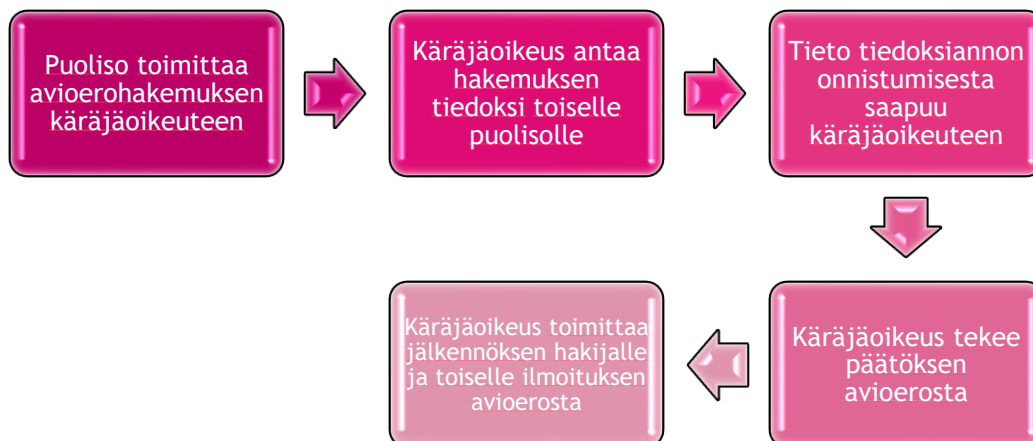
kuvio 11: Avioerohakemusprosessi toisen puolison yksin hakemana harkinta-aikaan perustuen

Kuvioon 11 esimerkkinä Eero Esimerkki toimittaa avioerohakemuksen kotipaikkansa käräjäoikeuteen 4.2.2019 harkinta-aikaan perustuen postitse. Käräjäoikeus kirjaa avioerohakemuksen diaariin ja lähettää 8.2.2019 Essi Esimerkille avioerohakemuksen tiedoksi haastemiehen kautta, koska Eero Esimerkki on ilmoittanut, että Essi Esimerkkiä voi olla vaikea tavoittaa postitse. Haastemies antaa avioeron tiedoksi Essi Esimerkille 28.2.2019, josta Essi Esimerkillä on 14 päivää antaa lausuma. Essi Esimerkki toimittaa lausuman 13.3.2019 käräjäoikeuteen sähköpostitse, lausuen, ettei vastusta hakemusta. Käräjäoikeus lähettää puolisoille postitse 18.3.2019 ilmoituksen harkinta-ajan alkamisesta. Ilmoituksessa kerrotaan, että harkinta-aika on alkanut 28.2.2019 sekä sen, että lopullista avioeroa voi hakea aikaisintaan 29.8.2019 ja viimeistään 2.3.2020. Käräjäoikeus lähettää Eero Esimerkille 200 euron hakemusmaksun laskun.

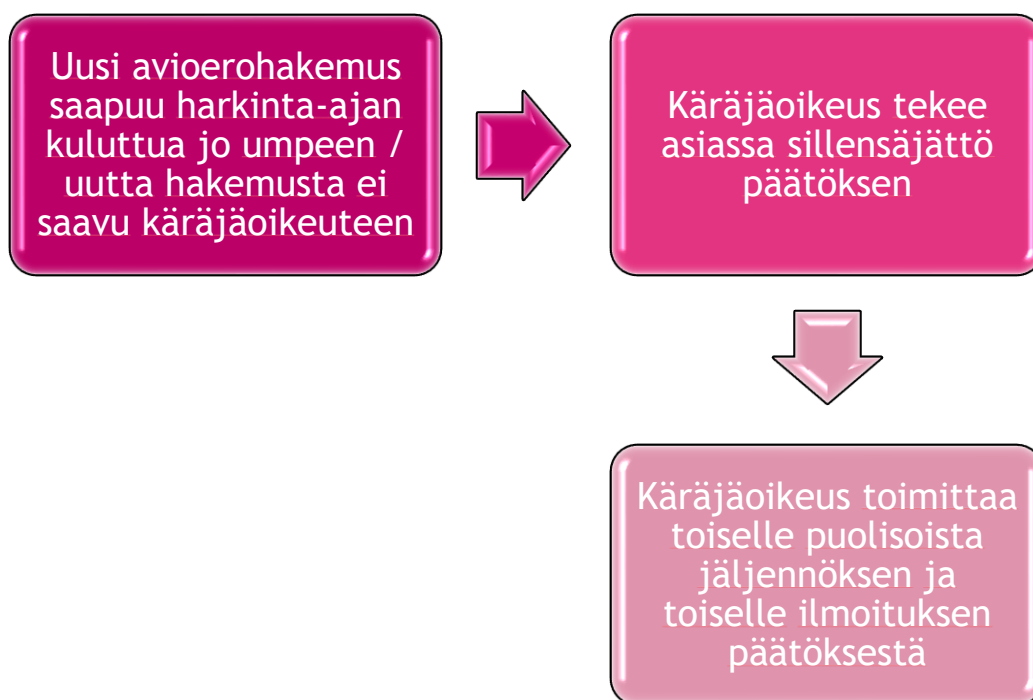
kuvio 12: Avioeroprosessi harkinta-ajan jälkeen puolisoitten hakiessa yhdessä lopullista avioeroa, vaihtoehto 1

Kuvion 10 prosessiin on seuraavana jatkona kuvion 12 prosessi. Eero Esimerkki ja Essi Esimerkki toimittavat 10.10.2019 avioeron jatkokäsittelyn hakemuksen käräjäoikeuteen sähköpostitse. Käräjäoikeus tekee 14.10.2019 päätöksen avioerosta ja lähettää lainvoimaisen tuomion Essi Esimerkille ja ilmoituksen avioerosta Eero Esimerkille 23.10.2019. Käräjäoikeus lähettää Essi Esimerkille 100 euron hakemusmaksun avioerosta, josta hän ja Eero Esimerkki ovat yhteisvastuullisia.

kuvio 13: Avioeroproessi harkinta-ajan jälkeen toisen puolison hakiessa yksin lopullista avioeroa, vaihtoehto 2

Toisena vaihtoehtona kuviossa 10 alkaneeseen tapahtumakulkuun jatketaan kuvion 13 prosessi. Essi Esimerkki toimittaa jatkokäsittelyä koskevan avioerohakemuksen käräjäoikeuteen 10.10.2019. Käräjäoikeus lähettää avioerohakemuksen vastaanottotodistuksella Eero Esimerkille. Vastaanottotodistuksen määräpäivä on 7.11.2019 ja lausuman määräpäivä on kaksi viikkoa tiedoksisaannista. Eero Esimerkki toimittaa vastaanottotodistuksen 5.11.2019 käräjäoikeuteen ja 12.11.2019 lausuman, ilmoittaen ettei vastusta hakemusta. Käräjäoikeus tekee avioeropäätöksen 19.11.2019 ja toimittaa lainvoimaisen päätöksen Essi Esimerkille ja ilmoituksen avioerosta Eero Esimerkille 27.11.2019. Käräjäoikeus lähettää Essi Esimerkille 100 euron hakemusmaksun laskun.

kuvio 14: Avioeroproessi harkinta-ajan jälkeen, vaihtoehto 3

Kolmantena vaihtoehtona kuviossa 10 alkaneeseen tapahtumakulkuun kuvion 14 mukaisesti Eero Esimerkki toimittaa jatkokäsittelyn avioerohakemuksen kärjäoikeuteen 7.2.2020, mutta kärjäoikeus ei ota hakemusta käsiteltäväkseen, koska harkinta-aika on umpeutunut 4.2.2020. Kärjäoikeus tekee asiasta päätöksen sillensä jättämisestä ja toimittaa sen Essi ja Eero Esimerkille.

10 Avioeroa koskeva kysely

Opinnäytetyön aiheeseen liittyen toteutettiin kysely. Kysely on yksi kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen aineiston keräämisen tavoista.¹⁷⁰ Määrällisessä tutkimusmenetelmässä kuvataan tulokset muuttujien eli mitattavien ominaisuuksien välisistä suhteista ja eroista. Määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin ”kuinka paljon” ja ”miten usein” ja sen tulokset esitetään usein numeroin.¹⁷¹ Koska määrällisessä tutkimuksessa esitetään tulokset numeroin, on

¹⁷⁰ Vilka 2007, 27.

¹⁷¹ Ibid, 13-14.

sille myös tyypillistä, että vastaajien määrä on myös suuri. Suositeltava vähimmäismäärä havaintoyksiköille, kuten ihmisille, on 100.¹⁷² Määrällisessä tutkimuksessa tutkijan ja tutkittavan välinen suhde pyritään minimoimaan.¹⁷³

Kysely toimitetaan vastaajille yleensä postitse tai internetissä. Siinä kysymysten muoto on vakioitu, eli kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kysely soveltuu sellaisen aineiston keräämiseen, jos tutkittavia on paljon ja ne ovat hajallaan. Kyselyssä on myös mahdollista kysyä myös henkilökohtaisia asioita.¹⁷⁴

Opinnäytetyössä toteutetussa kyselyssä oli tarkoituksena saada avioeron saaneiden näkemys avioeroprosessista. Kysely oli tarkoitettu toimittamaan kahteen eri Facebook -ryhmään: Naistenhuoneelle ja Miestenhuoneelle. Molemmissa ryhmissä on kaikenikäisiä suomalaisia, jotka asuvat ympäri Suomea. Facebook tuli valituksi kyselyn toimittamissivustoksi, koska Facebookissa on kaikenikäisiä ihmisiä eri puolelta Suomea. Monet käyvät Facebook -sivulla päivittäin tai useasti viikossa. Kyseiset Facebook-ryhmät tuli valituksi tutkimuksen toimittamislustoiksi sen vuoksi, että molemmissa ryhmissä on oman sukupuolensa edustajia sekä ryhmissä on kaikenikäisiä jäseniä. Facebook -ryhmät myös tavoittavat suuren joukon ihmisiä, koska julkaisun näkijät eivät rajoitu vain julkaisijan omiin Facebook -ystäviin ja heihin, jotka näkevät jaetun julkaisun. Muun sosiaalisen median kautta ei kysely tavoittaisi niin useaa ihmistä eri puolella Suomea.

Kyselyssä kysyttiin kysymyksiä liittyen avioeroon, josta kaikki eivät välttämättä halua puhua. Sen vuoksi kysely toteutettiin niin, että kaikki vastaajat saivat vastata anonyymisti. Jotta useampi vastaisi kyselyyn, tehtiin kyselystä myös todella lyhyt, niin useampi ehtisi sekä jaksaisi vastata siihen. Kyselylle tavoitteena oli saada noin 50 vastausta naisilta sekä noin 50 vastausta miehiltä, jotta kyselystä saisi kattavasti materiaalia.

Kysely (liite 16) toimitettiin Naistenhuone sensuroimaton -nimiseen Facebook -ryhmään, mutta sitä ei onnistuttu toimittamaan Miestenhuone -nimiseen ryhmään. Tämä johtui siitä, että Miestenhuone -ryhmässä voi olla vain miespuolisia henkilöitä ja ryhmän ylläpitäjät eivät pyynnöstä huolimatta tahtoneet julkaista kyselyä ryhmänsä sivuilla. Tämän takia kyselyyn vastasivat vain ne henkilöt, jotka löysivät Naisenhuone sensuroimaton -ryhmän kautta linkin kyselyyn.

---

¹⁷² Vilka 2007, 17.

¹⁷³ Ibid, 16.

¹⁷⁴ Ibid, 27-28.

Kyselyn tulokset eivät ole siis objektiivisia ja tuloksiin vaikutti se, että siihen vastanneista melkein kaikki olivat naisia. Kyselyn oli avoinna viikon, mutta kaikki vastaukset tulivat yhtenä päivänä. Tämä johtuu siitä, että Naistenhuone sensuroimaton -ryhmä on todella aktiivinen, joten uusien julkaisujen tullessa jää vähemmän suosittu julkaisu nopeasti taka-alalle.

Kyselyyn vastasi yhteensä 40 henkilöä ja heistä 39 oli naisia ja yksi oli mies. Vastanneista 40 henkilöä oli saanut jo avioeron ja yhdellä oli avioeroproessi kesken. Kyselyssä oli 10 monivalinta-kysymystä, joihin kaikki vastasivat ja osa vastasi myös viimeiseen avoimeen kysymykseen. Kyselyyn vastanneista 20 henkilöä oli hakenut avioeroa yksin, 18 vastanneista oli hakenut avioeroa yhdessä puolisonsa kanssa sekä kaksi vastanneista kertoi ex-puolisonsa hakeneen avioeroa yksin. Vastajista 29 kertoi avioeron hoituneen pääsääntöisesti postitse, 6 käymällä käräjäoikeudessa paikan päällä ja 5 hoitaneen eron sähköpostitse. 38 vastajista oli hakenut avioeroa harkinta-ajan kanssa ja kaksi kahden vuoden erillään asumisen perusteella. 33 vastanneista kertoi, ettei avioeroon liittynyt liitännäisvaatimuksia ja 8 kertoi että liittyi. Yksi heistä kertoi, että liitännäisvaatimus koki lasten huoltoa ja asumista.¹⁷⁵

Kuviossa 12 on kyselyyn vastanneiden vastauksia avioeron hakemisen helppoudesta. Vastajilla oli mahdollisuus valita viidestä vaihtoehdosta, joka kuvasi heidän mielestään eniten vastausta. Suurin osa vastanneista on sitä mieltä, että avioeron hakeminen on helppoa tai todella helppoa.¹⁷⁶

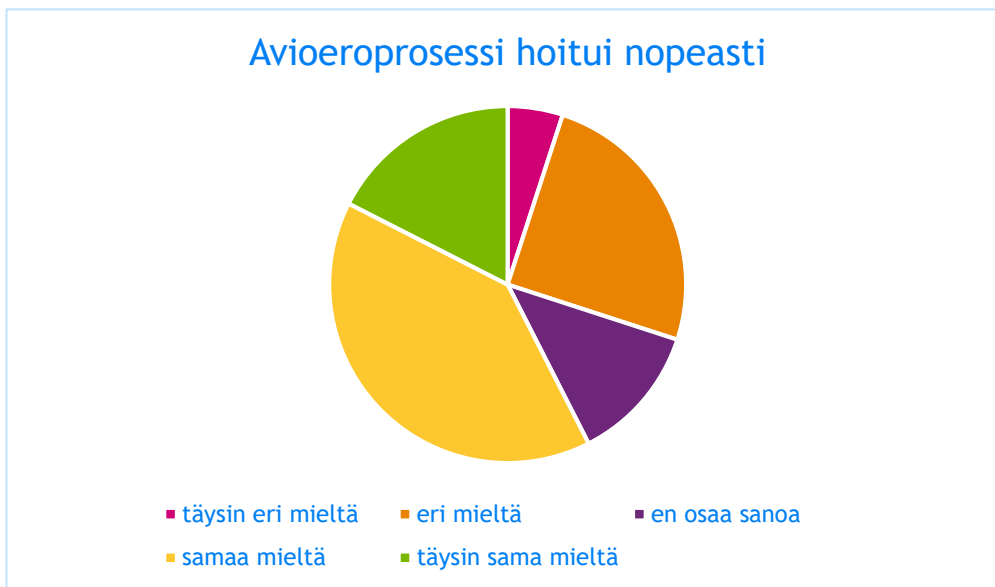

¹⁷⁵ SurveyMonkey 2019, kysely.

¹⁷⁶ SurveyMonkey 2019, kysely.

kuvio 15: Kysymys 7; Avioeroa oli helppo hakea käräjäoikeudesta

Seuraavassa kuviossa vastanneiden mielipiteestä avioeroprosessin nopeudesta. Verrattuna edelliseen kuvioon, on tässä enemmän vastaukset hajaantuneet eri vastausvaihtoehtojen välille. Kuitenkin suurin osa vastanneista on sitä mieltä, että avioeroprosessi hoitui nopeasti.¹⁷⁷

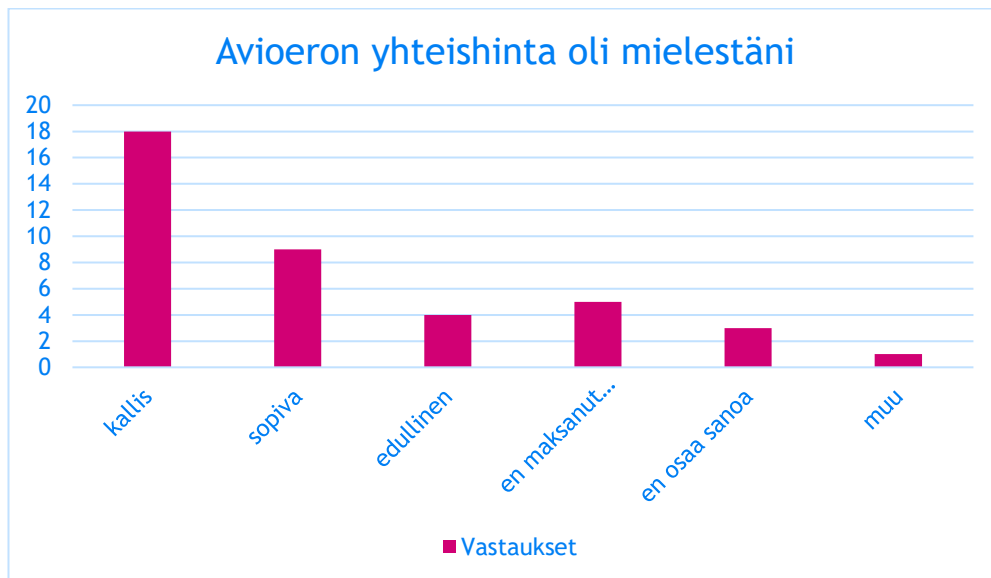

Kuvio 16: Kysymys 8; Avioeroprosessi hoitui nopeasti

Viimeisessä kuviossa vastaajat valitsivat heistä sopivimman vaihtoehdon avioeron yhteishinnasta. Melkein puolet vastanneista oli sitä mieltä, että avioeron yhteishinta on kallis.¹⁷⁸

¹⁷⁷ SurveyMonkey 2019, kysely.

¹⁷⁸ SurveyMonkey 2019, kysely.

Kuvio 17: Kysymys 9; Avioeron yhteishinta oli mielestäni

Seuraavana on koostettuna 21 vastaajan vastausta vastausseinällä. Vastajille annettiin mahdollisuus kertoa kyselyn lopussa vapaasti mielipiteensä avioeron hakemista tai saamisesta.¹⁷⁹ Kysymyksen 10 vastaukset on esitetty vastausseinän avulla, sillä siitä näkee kaikki vastaukset kerralla sekä niitä pääsee samalla vertailemaan.

---

¹⁷⁹ SurveyMonkey 2019, kysely.

“Liian helppoa. Itselleni tuli Käräjäoikeuden kirje postissa ja se siitä. Pitäisi ehdottomasti olla yhteydessä lasten huoltajuuteen ja tapaamisiin, jos lapsia suhteessa, että saisi ne asiat hoidettua heti eikä niin, että toinen saa vetkutettua tapamiissopimusta pitkään.”

“Helppoa, maksun voisi pysyttyä jakamaan puoliksi molempien osapuolten kesken.”

“Ihanan helppoa, ei tarvinnut kuin pari paperia täyttää ja se oli siinä.”

“Hyvin hoitu”

“Tänä päivänä suhteellisen helppoa. Tavallaan ihan reilua että se joka eroa hakee myös maksaa, mutta toisaalta molemmat tuomitaan avioeroon niin voisihan tuon kustannuksen jakaa.”

“6kk harkinta-aika tuntui pitkältä ajalta. Tällaista ei mielestäni tarvita.”

“Oli helppoa ja vaivatonta”

“Ei tarvitse tehdä helpomaksi muutoin kun jos on poikkeustila, esim lähestymiskiello puolisoilla”

“Helppo hakea. Sain apuja myös kun avioero lasku oli väärin lähetetty. Ainoa huono puoli on se että on kallista ja kulut nimenvaihtoon avioerotilanteessa isot (uudet passit yms. Muut asiakirjat). Itsellä avioliitosta saatu nimi yhä käytössä rahatilanteen vuoksi.”

“saaminen oli helpotus”

“6 kk harkinta aika ehkä turhan pitkä”

“Helppoa. Tosin ”tuomittu avioeroon” -päätös sanamuotonsa takia vähän kyseenalainen...”

“Melko helppoa”

“Helppo ja nopea”

“Avioero pitäisi saada paljon nopeammin kuin 6kk harkinta-ajalla!”

“Netistä oli vaikeaa löytää oikea kaavake. Hyvä että on puolen vuoden harkinta-aika vaikka eroon päädyimmekin.”

“Eron hakeminen helppoa, mutta kallista. Kakkosvaiheessa kesti mielestäni todella kauan ja virallisesta erosta tuli tieto vasta 2 viikkoa tuomion jälkeen.”

“Hidasta ja kallista. Etenkin kun koko maksu menee hakijalle”

“Kyllähän se toki rahastukselta vaikuttaa, mutta toisaalta eihän se liian helppoa saisi ollakaan. Itse laitoin muistutuksen kalenteriin kun harkinta-aika oli kulunut, sitä pelkäsin unohtavani.”

“Helppoa ja sujuvaa”

“Avioero hoitui suhteellisen helposti.”

Vastauksista nousee selkeästi esille se, että avioeron saaminen oli vastanneiden mielestä helppoa. Tämä voi johtua siitä, että kun avioeroa täytyy hakea käräjäoikeudelta, on hakijoille tiettyjä ennakoasenteita tuomioistuinlaitosta kohtaan. Vaikutelma tuomioistuimessa asioinnista voi olla hidasta ja jäykkää. Työkokemuksen kautta olen huomannut, että moni hakija yllättyy siitä, että avioeroa hakiessa täytyy vain täyttää yksi lomake eikä hakemusta tarvitse perustella laisinkaan. Luulo hakemuksen perustelemiseen voi johtua vaikutelmasta minkä ihmiset saavat television tai internetin kautta ulkomailta. Helppouden tunne voi johtua myös avioeroprosessin yksinkertaisuudesta sekä siitä, että käräjäoikeus ohjaa asian etenemistä suurelta osin.

Vastauksista näkyi myös, että kuuden kuukauden harkinta-aika oli aivan liian pitkä vastanneiden mielestä. On ymmärrettävää, että hakijat haluavat saada avioeroasian nopeasti päätökseen, jotta he saavat ihmissuhteelleen päätöksen. Itse avioeron hakeminen on voinut olla iso askel monelle ja sen vuoksi hakijat voisivat haluta asialle heti lopun, mutta harkinta-aika estää asian loppuun saattamisen aikataululla, jolla hakija muutoin sen haluaisi saada. Tämä kävi ilmi myös yhdestä vastausseinän vastauksesta, jossa vastaaja kertoi, että avioeron saaminen oli helpotus.

Monen vastaajan mielestä avioeromaksu oli myös liian suuri tai maksu pitäisi jakaa puolisoiden kesken. Mielenpide maksun suuruudesta voi johtua siitä, että hakija tuntee oikeudekseen saada avioeron suoraan ilman maksuja. Hakijat eivät myös luultavasti tunne tuomioistuinten maksujen määräytymisperustetta, eli että tuomioistuinmaksulain 6 §:n mukaan maksuvelvollinen on asian vireillepanija. Maksua ei siten voida periä automaattisesti molemmilta puolisoilta avioeroasiassa, vaikka molemmat puoliset voivat saada toisen puolison yksinään hakemalla hakemuksella avioeron.

11 Yhteenveto

Tieto opinnäytetyöhön oli hankittu laeista, hallituksen esityksistä, oikeuskäytännöstä sekä oikeuskirjallisuudesta. Apumethodina käytettiin kvantitatiivista kyselyä.

Avioeron tärkeimpiin muutoskohtiin kuuluu vuonna 1929 annettu avioliittolaki sekä avioliittolain muutos vuonna 1987. Lisäksi vuonna 2017 voimaan tullut tasa-arvoinen avioliitto kuuluu avioliittoa sekä avioeroa koskeviin merkittäviin muutoksiin 2000-luvulla.

Vuonna 2017 tehdyn arvion mukaan ensimmäisen avioeron mahdollisuus on 38 prosenttia sekä suurin riski avioerolle on avioliiton kolmantena vuotena. Viime vuosikymmenenä avioerojen

määrä on yleisesti pysynyt tasaisena. Avioeroa hakeneista on todennäköisempää myös, että aloitteentekijä on nainen, mikä voi omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että naisparien avioeroja on enemmän kuin miesparien.

Avioeron pystyy siis saamaan joko harkinta-aikaan tai erillään asumiseen perustuen toimittamalla hakemuksen hakijan kotipaikan käräjäoikeuteen. Avioeroprosessi on yksinkertainen ja siihen vaikuttavat erityisesti hakevatko puoliset sitä yhdessä vai yksin sekä se, millä perusteella avioeroa haetaan. Itse avioeroprosessiin ei ole siten monia erilaisia variaatioita sen etenemiselle.

Avioeroprosessi on suhteellisen helppo myös hakijalle, koska se ei vaadi oikeudellista tietämystä. Myös valmiit hakemuspohjat auttavat avioeroprosessissa, kun taas moniin muihin hakemuksiin ei ole olemassa valmiita pohjia. Käräjäoikeuden toimittama ilmoitus harkinta-ajan alkamisesta ohjeistaa myös puolisoita avioeron jatkovaiheen hakemisessa. Suurimmat ongelmat avioeroprosessissa voivat syntyä asian tiedoksiannossa, jos ei ole esimerkiksi tiedossa missä toinen puoliso asuu tai jos tämä pakoilee tiedoksiantoa. Myös jos toinen puoliso vastustaa avioerohakemusta, voi se hidastaa prosessia.

Avioeroprosessi on suurelta osin viranomaisjohtoinen. Käräjäoikeus hoitaa prosessissa tiedoksiannon sekä ilmoitukset ja päätöksen avioeron osapuolille. Hakijan tehtävänä prosessissa on pääsääntöisesti toimittaa vain hakemus käräjäoikeudelle sekä maksaa avioeron hakemuskäyttömaksu. Jos taas hakija on hakenut ja saanut oikeusapupäätöksen, joka vapauttaa hakijan avioeromaksusta, ei maksua tällöin laskuteta hakijalta.

12 Lopuksi

Kuten ylempänä todettiin, avioeroprosessi on yksinkertainen. Kuitenkin monien asioiden sähköistyessä voi avioeron toimittaminen sähköisen järjestelmän kautta olla mahdollista jo lähitulevaisuudessa ja siten vielä yksinkertaistaa ja ehkä jopa nopeuttaa prosessia. Nykyään riittomien haastehakemusten toimittaminen käräjäoikeuteen sähköisesti on mahdollista.¹⁸⁰ Avioerojen ja niiden yleisyyden vuoksi voisi olla myös nopeampaa, että hakijat tulevaisuudessa voisivat toimittaa hakemukset sähköisesti.

---

¹⁸⁰ Oikeus.fi 2019, Sähköinen haastehakemus.

Avioeron saamista ei voi nopeuttaa erityisen paljon, jos hakijat ovat täyttäneet hakemukset oikein ja on tiedossa missä puoliset asuvat. Katson, että paljolti prosessin nopeus riippuu tuomioistuimen henkilöstöstä ja silloisesta työtilanteesta sekä postin nopeudesta. Näihin asioihin on kuitenkin vaikea vaikuttaa. Harkinta-ajalla haettuna itse harkinta-aika vie suurimman osan koko avioeron prosessista. Koen kuitenkin, ettei sitäkään lyhennetä, vaikka sitä moni haluaisikin. Harkinta-ajalle on annettu hyvät perustelut ja monessa avioeroasiassa puoliset jättävät jatkovaiheen hakemuksen toimittamatta käräjäoikeuteen. Harkinta-aika siis luultavasti tekee tehtävänsä ja antaa puolisoille aikaa pohtia haluavatko he todella avioeron.

Mielestäni nykyinen avioeroprosessi käräjäoikeudessa on toimiva eikä avioeroprosessia täydy erityisesti lyhentää tai nopeuttaa, jos se on edes mahdollista. Avioeroa hakiessa puoliset saavat avioeron lopulta, jos sen haluavat, mikä onkin avioeroprosessin pääasia.

Lähteet

Oikeuskäytäntö

KKO 1990:142

KKO 1991:77

Helsingin hovioikeus:

S 16/765

S 12/750

Turun hovioikeus:

S 16/123

Itä-Suomen hovioikeus:

S 16/189

Virallislähteet

HE 62/1986, vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi avioliittolain sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta

HE 16/1990, vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren sekä eräiden muiden lakien tiedoksianto-riita-asioissa koskevien säännösten muuttamisesta

HE 107/1998, vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 8 ja 9 §:n sekä käräjäoikeuslain 19 §:n muuttamisesta

HE 32/2001, vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien riita-asiain valmistelua, pääkäsittelyä sekä hakemusasioiden käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta

HE 82/2001, vp. Hallituksen esitys eduskunnalle oikeusapulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 29/2015, vp. Hallituksen esitys eduskunnalle tuomioistuinmaksulaiksi sekä laeiksi hallinto-oikeuslain 12 a §:n ja riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 28 §:n muuttamisesta

M 10/2013 vp. Kansalaisaloite eduskunnalle avioliittolain, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain ja transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta

Kirjallisuus

Aarnio, A. 1988. Laintulkinnan teoria. Juva: WSOY

Avomaa, P. 2008. Eroajan ABC. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Gottberg, E. 2013. Perhesuhteet ja lainsäädäntö. Helsinki: Oy Nord Print Ab.

Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki.

Jokela, A. 2002. Oikeudenkäynti II. Saarijärvi: Gummeruksen kirjapaino Oy.

Kangas, U. 2013. Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum

Kangas, U. 2012. Perhe- ja perintöoikeuden alkeet. Helsinki: Unigrafia Oy.

Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. 2017. Juridiikan perusteet. 5-6. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Lappalainen, J. & Hupli, T. 2016. Asianosaiset. Teoksessa Frände, D., Helenius, D., Hietanen-Kunwald, P., Hupli, T., Koulu, R., Lappalainen, J., Lindfors, H., Niemi, J., Rautio, J., Sanapää T., Turunen, S., Virolainen, J. & Vuorenpää, M. 2016. Prosessioikeus. Helsinki: Alma Talent Oy.

Lappalainen, J. & Hupli, T. 2016. Tiedoksianto oikeudenkäynnissä. Teoksessa Frände, D., Helenius, D., Hietanen-Kunwald, P., Hupli, T., Koulu, R., Lappalainen, J., Lindfors, H., Niemi, J., Rautio, J., Sanapää, T., Turunen, S., Virolainen, J. & Vuorenpää, M. 2016. Prosessioikeus. Helsinki: Alma Talent Oy.

Lappalainen, J. & Vuorenpää, M. 2016. Tuomioistuinten toimivalta siviiliasioissa. Teoksessa Frände, D., Helenius, D., Hietanen-Kunwald, P., Hupli, T., Koulu, R., Lappalainen, J., Lindfors, H., Niemi, J., Rautio, J., Sanapää T., Turunen, S., Virolainen, J. & Vuorenpää, M. 2016. Prosessioikeus. Helsinki: Alma Talent Oy.

Linna, T. 2009. Hakemustlainkäyttö. Helsinki: Talentum

Litmala, M. 2003. Perhe, parisuhteet ja lapset - kehityssuuntia ja käsityksiä perhe-elämän oikeusoloista. Helsinki: Hakapaino Oy.

Lohi, T. 2016. Aviovarallisuus oikeus. Helsinki: Talentum Pro.

Niemi, J. & Sanapää, T. 2016. Muutoksenhaku, 2016. Teoksessa Frände, D., Helenius, D., Hietanen-Kunwald, P., Hupli, T., Koulu, R., Lappalainen, J., Lindfors, H., Niemi, J., Rautio, J.,

Sanapää, T., Turunen, S., Virolainen, J. & Vuorenpää, M. 2016. Prosessioikeus. Helsinki: Alma Talent Oy.

Nystén, T. 2015. Parisuhteen juridiikka. Helsinki: Helsingin kamari Oy.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virolainen, J. & Vuorenpää, M. 2016. Prosessin päälaajat ja tehtävät. Teoksessa Frände, D., Helenius, D., Hietanen-Kunwald, P., Hupli, T., Koulu, R., Lappainen, J., Lindfors, H., Niemi, J., Rautio, J., Sanapää T., Turunen, S., Virolainen, J. & Vuorenpää, M. 2016. Prosessioikeus. Helsinki: Alma Talent Oy.

Muut lähteet

Kiiski, J. 2011. Suomalainen avioero 2000-luvun alussa, Miksi avioliitto puretaan, miten ero koetaan ja miten siitä selviydytään? Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.

Kontula, O. 2013. Yhdessä vai erikseen? Tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.

Oikeus.fi. 2018. Hakemusasian käsittely. Viitattu 20.3.2019.

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/hakemusasiat/hakemusasiankasittely.html>

Oikeus.fi. 2019. Tuomioistuinten maksut: Viitattu 17.2.2019

https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/maksut_1/tuomioistuintenmaksut.html

Oikeus.fi. Sähköinen haastehakemus: Viitattu 15.5.2019

https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/riita-asiat_1/sahkoinenhaastehakemus.html

Tilastokeskus. 2019. Käsitteet ja määritelmät. Viitattu 12.1.2019.

<https://www.stat.fi/til/ssaaty/kas.html>

Tilastokeskus. 2018. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrien ikä ja sukupuoli verrattuna eräiden väkivaltarikoksien uhreihin 2017. Viitattu 4.5.2019. http://tilastokeskus.fi/til/rpk/2017/15/rpk_2017_15_2018-05-31_tau_001_fi.html

Tilastokeskus. 2018. Samaa sukupuolta olevat solmivat 554 avioliittoa. Viitattu 12.1.2019.

https://www.stat.fi/til/ssaaty/2017/ssaaty_2017_2018-05-08_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2019. Vuosisadan lähteet. Viitattu 29.4.2019. <https://www.stat.fi/tup/satavuotias-suomi/vuosisadan-lahteet.html>

Virallinen lehti. 2019. Ilmoitusajat ja -hinnat. Viitattu 17.2.2019
<https://www.virallinenlehti.fi/fi/ilmoitukset/index.html>

Tilastokeskus. 2016. Pohjanmaan maakunnissa nuorimana naimisiin. Viitattu 29.4.2019.
http://tilastokeskus.fi/til/ssaaty/2017/02/ssaaty_2017_02_2018-11-14_tie_001_fi.html?ad=notify

Julkaisematon lähde: SurveyMonkey kyselytulokset. 2019.

Kuviot

kuvio 1: Solmitut avioliitot ja avioerot 1749-2017

kuvio 2: Avioeron kesto vuosina

kuvio 3: Eri ja samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus 2003-2017

kuvio 4: Naisten ja miesten ensisijainen syy eroon

kuvio 5: Avioeron ja avioliiton määrät vuosien 1990-2017 välillä

kuvio 6: Solmitut avioliitot suhteessa avioeroihin 2008-2017

kuvio 7: Ensimmäisen avioliiton solmineiden ja eronneiden määrien vertailua sukupuolten kesken

kuvio 8: Avioeroprosessi puolisoiden yhdessä hakemana kahden vuoden erillään asumisen perusteella

kuvio 9: Avioeroprosessi toisen puolison yksin hakemana kahden vuoden erillään asumisen perusteella

kuvio 10: Avioerohakemusprosessi puolisoiden yhdessä hakemana harkinta-aikaan perustuen

kuvio 11: Avioerohakemusprosessi toisen puolison yksin hakemana harkinta-aikaan perustuen

kuvio 12: Avioeroprosessi harkinta-ajan jälkeen puolisoiden hakiessa yhdessä lopullista avioeroa, vaihtoehto 1

kuvio 13: Avioeroprosessi harkinta-ajan jälkeen toisen puolison hakiessa yksin lopullista avioeroa, vaihtoehto 2

kuvio 14: Avioeroprosessi harkinta-ajan jälkeen, vaihtoehto 3

kuvio 15: Kysymys 7, Avioeroa oli helppo hakea käräjäoikeudesta

kuvio 16: Kysymys 8, Avioeroprosessi hoitui nopeasti

kuvio 17: Kysymys 9, Avioeron yhteishinta oli mielestäni

Liitteet

Liite 1: Oikeus.fi -sivun avioerohakemus pohja	62
Liite 2: Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden avioerohakemus pohja	63
Liite 3: Ilmoitus harkinta-ajan alkamisesta	65
Liite 4: Täydennyskehotus.....	67
Liite 5: Lausumapyyntö	69
Liite 6: Vapaamuotoinen kirjallinen lausuma	71
Liite 7: Valmiiseen pohjaan täytetty kirjallinen lausuma	72
Liite 8: Vastaanottotodistus.....	73
Liite 9: Tiedoksiantotodistus.....	74
Liite 10: Päätös sillensä jättämisestä	75
Liite 11: Päätös sillensä jättämisestä, avioerohakemus peruutettu	76
Liite 12: Päätös, avioeroa haettuna harkinta-ajan kanssa.....	77
Liite 13: Päätös, avioeroa haettuna 2 vuoden erillään asumisen perusteella	78
Liite 14: Ilmoitus päätöksen antamisesta.....	79
Liite 15: Ilmoitus sillensä päätöksen antamisesta.....	80
Liite 16: Kysely	81

Liite 1: Oikeus.fi -sivun avioerohakemus pohja

AVIOEROHAKEMUS

Käräjäoikeus

Osoite

Hakijan henkilötiedot	Nimi ja ammatti	
	Kotikunta	Henkilötunnus
	Osoite	Puhelinnumero
Hakijan / kuultavan henkilötiedot	Nimi ja ammatti	
	Kotikunta	Henkilötunnus
	Osoite	Puhelinnumero
Hakemus I	Pyydän , että meidät tuomitaan avioeroon	Pyydämme , että meidät tuomitaan avioeroon
	☐ harkinta-ajan jälkeen	☐ harkinta-ajan jälkeen
	☐ koska olemme asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta	☐ koska olemme asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta
Hakemus II	☐ Pyydän , että meidät tuomitaan avioeroon	☐ Pyydämme , että meidät tuomitaan avioeroon
	Harkinta-aika alkanut	
	Hakemus II voidaan tehdä aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua harkinta-ajan alkamisesta	
Muut vaatimukset perusteineen		
Sopimus lapsen / lasten huollosta	☐ Lapsen / lasten huollosta on tehty sopimus	
	☐ Sosiaalilautakunnan kanssa (pvm)	
Allekirjoitus / allekirjoitukset	Päiväys, allekirjoitus ja nimen selvennys	
	Päiväys, allekirjoitus ja nimen selvennys	

TÄYTTÖOHJEITA

Hakemus täytetään yhtenä kappaleena, jos se on yhteinen. Mikäli vain toinen puoliso hakee avioeroa, hakemus täytetään kahtena kappaleena.

Jos asiamies jättää hakemuksen, hänellä tulee olla hakijan / hakijoiden antama valtakirja.

Liite 2: Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden avioerohakemus pohja

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus

Vantaan kanslia

Kielotie 21, PL 194

01300 VANTAA

puh. 029 56 45200, fax 029 56 45339

ita-uusimaa.ko@oikeus.fi

AVIOEROHAKEMUS

PUOLISOT

Mies

Sukunimi, etunimet _____

Henkilötunnus _____

Osoite _____
_____

Puhelinnumero _____

virka-aikana klo 8.00 - 16.15

sähköposti _____

Vaimo

Sukunimi, etunimet _____

Henkilötunnus _____

Osoite _____
_____

Puhelinnumero _____

virka-aikana klo 8.00 - 16.15

sähköposti _____

HAKLJA(T) _____ mies yksin _____ valmo yksin (hakemusmaksu automaattisesti hakijalle)

_____ puoliset yhdessä; hakemusmaksun maksaa _____ mies _____ valmo

VAATIMUKSET

Avioero a) harkinta-ajan jälkeen

_____ I-vaihe (harkinta-ajan alkaminen)

TAI

_____ II-vaihe (lopullinen avioero; harkinta-ajan alkamisesta kulunut vähintään 6 kk)

Harkinta-aika on alkanut: _____

Käräjäoikeuden asianumero: _____

b) ilman harkinta-aikaa

_____ Puoliset ovat asuneet erillään keskeytyksettä vähintään viimeiset kaksi vuotta (liittoeksi selvitys, ellei asuminen ilmene väestörekisteristä)

Hakemusmaksut

- avioeron I-vaihe tai avioero kahden vuoden erillään asumisen perusteella 200 €

- avioeron II-vaihe harkinta-ajan kulumisen jälkeen 100 €

käännä

ÄVIÖERON LIITÄNNÄISVAATIMUKSET

YHTEISTEN ALAIKÄISTEN LASTEN NIMET

_____

_____

_____

LASTA/LAPSIA KOSKEVISTA ASIOISTA

- _____ on olemassa lastenvalvojan vahvistama sopimus tai käräjäoikeuden päätös
- _____ tehdään sopimus lastenvalvojan luona tai sovitaan itse
- _____ halutaan käräjäoikeuden päätös (seuraavat kohdat täytettävä)

(Alla olevat kohdat täytetään vain, jos halutaan käräjäoikeuden päätös)

HUOLTO _____ Yhteishuolto; jolloin lapset asuvat _____ isän luona _____ äidin luona

TAI

_____ Yksinhuolto; huolto _____ isälle _____ äidille

ELATUS Lasten elatus _____ €/kk lasta kohden

Elatusavun maksaja (nimi) _____

TAPAAMISOIKEUS

_____ sovimme tapaamisoikeudesta erikseen

_____ haluan/haluamme päätöksen seuraavasti yksilöitynä:

_____

_____

_____

MAHDOLLISET MUUT VAATIMUKSET:

_____

_____

_____

PÄIVÄYS Vantaalla _____ 20_____

ALLEKIRJOITUKSET _____

_____ nimense (vennykset) _____

Liite 3: Ilmoitus harkinta-ajan alkamisesta

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS Kielotie 21 / PL 194
01300 VANTAA**ILMOITUS**
Harkinta-aika ja jatkokäsittely

7.3.2016

[Redacted] 1(2)
[Redacted]**Hakija****Asiaan osallinen****Asia**

Avioero

Vireille

8.2.2016

AVIOEROASIAN JATKOKÄSITTELY HARKINTA-AJAN KULUTTUA

Avioeroasianne on lykätty jatkokäsittelyyn, koska Teidät voidaan tuomita avioeroon vasta harkinta-ajan kuluttua. Saadaksenne avioeron Teidän tulee toimia seuraavien ohjeiden mukaisesti.

Avioeroasian jatkaminen

Tämä kärjäoikeus ottaa asian jatkokäsittelyyn **hakemuksesta**. Hakemuksen voivat tehdä puoliso yhdessä tai sen voi tehdä toinen puoliso yksinkin. Hakemus voidaan esittää kärjäoikeuden kansliassa tai istunnossa tai toimittaa postitse, telekopiona, muuna sähköisenä viestinä tai lähetin välityksellä kansliaan.

Jos puoliso yksin tekee hakemuksen, kärjäoikeus joko pyytää toista puolisoa antamaan kirjallisen lausuman hakemuksen johdosta tai huolehtii hänen kutumisestaan asian käsittelyyn ja ilmoittaa hakijalle jatkokäsittelyn ajankohdan.

Määräpäivät

Harkinta-ajan alkamispäivä on 19.2.2016.

Kärjäoikeus voi ottaa asian jatkokäsittelyyn, kun harkinta-ajan alkamisesta on kulunut vähintään kuusi kuukautta eli **aikaisintaan**

2(2)

20.8.2016.

Hakemus on tehtävä kuitenkin ennen kuin yksi vuosi on kulunut harkinta-ajan alkamisesta eli viimeistään **20.2.2017**.

Ellei hakemusta toimiteta kärjäoikeuteen määräajassa, avioeroasianne raukeaa.

Perheasioiden sovittelu

Perheasioiden sovittelu on Teidän ja perheenne käytettävissä. Tarkempia tietoja sovittelusta saatte esitteestä "Tietoa perheasioiden sovittelusta", jota on saatavana kärjäoikeuden kansliasta.

Kärjäsihteeri Hanna Nikula

Puh. 029 56 45200 Faksi 029 56 45339
vantaa.ko@oikeus.fi

Liite 4: Täydennyskehotus

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Osasto 4/RAL
Kielotie 21 / PL 194
01300 VANTAA

HAKEMUKSEN
TÄYDENNYSKEHOTUS

22.7.2016

1

Hakija

Asiaan osallinen

Asia

Avioero (Muita liitännäisvaatimuksia)

Vireille

5.1.2016

HAKEMUKSEN TÄYDENTÄMINEN

Vantaan kärjäoikeus on vastaanottanut 19.7.2016 avioerohakemuksenne, jossa pyydätte, että teidät tuomitaan avioeroon, koska harkinta-ajan alkamisesta on kulunut vähintään 6 kuukautta, mutta alle yksi vuosi (ns. II-vaihe).

Kohdassa "muut vaatimukset" vaaditte, että teidän ja aviopuolisonne yhteinen auto myydään ja autolaina puolitetaan avioeron jälkeen.

Avioerohakemuksen liitännäisvaatimuksena voidaan esittää vaatimus

- yhteiselämän lopettamisesta
- puolison elatusavusta
- lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisoikeudesta ja elatusavusta
- pesänjakajan määräämisestä ositusta varten.

Kärjäoikeus kehottaa teitä täydentämään hakemustanne seuraavilta osin:

- Vaaditteko jotakin edellä mainituista avioerohakemuksen

2

liitännäisvaatimuskista? Yksilöikää liitännäisvaatimuksenne.

- Mikäli vaaditte pesänjakajan määräämistä ositusta varten, tulee teidän nimetä pesänjakajaksi ehdottamanne henkilö (henkilötiedot) ja liittää hakemukseenne tämän henkilön suostumus tehtävään.

Käräjäoikeus kehottaa Teitä korjaamaan hakemuksen toimittamalla täydennyksen käräjäoikeuden kansliaan viimeistään 12.8.2016.

Käräjäoikeus voi pyynnöstänne erityisestä syystä pidentää tätä määräaikaa.

Voitte omalla vastuullanne toimittaa täydennysasiakirjat myös postitse, telekopiona, muuna sähköisenä viestinä tai lähetin välityksellä. Palauttakaa myös tämä täydennyskehotus tai ilmoittakaa asian tunnistetiedot, jos käytätte sähköistä viestiä.

SEURAUUS KEHOTUKSEN NOUDATTAMATTA JÄTTÄMISESTÄ

Jos ette määräajassa noudata täydennyskehotusta, käräjäoikeus voi jättää hakemuksen tutkimatta tai hylätä sen.

Käräjänotaari Riiikka Laitinen

Puh. 029 56 45200 Faksi 029 56 45339
vantaa.ko@oikeus.fi

Liite 5: Lausumapyyntö

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Osasto 4/JAS
Kielotie 21 / PL 194
01300 VANTAA

LAUSUMAPYYNTÖ

1

22.10.2018

Hakija

Asiaan osallinen

Asia Avioero
Vireille 15.10.2018

HAKEMUKSEEN VASTAAMINEN

Käräjäoikeus varaa Teille tilaisuuden antaa kirjallinen lausuma oheisen hakemuksen johdosta.

SEURAUUS LAUSUMAN ANTAMATTA JÄTTÄMISESTÄ TAI PUUTTEELLISESTA LAUSUMASTA

Jos ette anna pyydettyä lausumaa määräajassa, käräjäoikeus voi käsitellä ja ratkaista asian laiminlyönnistä huolimatta. Asia voidaan käsitellä ja ratkaista myös, jos ette ole esittänyt lausumassanne perustetta hakemuksen vastustamiselle tai vetoatte ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen.

LAUSUMAN TOIMITTAMINEN KÄRÄJÄOIKEUDELLE

Teidän on toimitettava lausumanne käräjäoikeuden kansliaan 14 päivän

2

kuluessa tämän pyynnön tiedoksiannosta. Voitte omalla vastuullanne toimittaa sen kansliaan myös postitse, telekopiona, muuna sähköisenä viestinä tai lähetin välityksellä.

Jos pyydätte ennen määräajan päättymistä sen pidentämistä, käräjäoikeus voi erityisestä syystä pidentää määräaikaa lausuman antamiselle.

KIRJALLISEN LAUSUMAN SISÄLTÖ

Teitä kehoitetaan lausumassanne ilmoittamaan hyväksyttävä hakemuksen vai vastustatteko sitä.

Jos vastustatte hakemusta, Teitä kehoitetaan

- esittämään sellaiset vastustamisen perusteet, joilla voi olla merkitystä asian ratkaisemisessa;
- ilmoittamaan mahdollisuuksien mukaan ne todisteet, jotka aiotte esittää, ja ilmoittamaan mitä kullakin todisteella aiotte näyttää toteen;
- esittämään euromääräisen vaatimuksenne tähänastisten oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta, jos pidätte sitä aiheellisena;
- tekemään väitteenne siitä, ettei käräjäoikeus voi ottaa asiaa tutkittavaksi.

Teidän tulee myös liittää lausumaanne asiakirja, johon vastustaminen perustuu, ja ne kirjalliset todisteet, joihin lausumassanne vetoatte. Asiakirja on liitettävä lausumaan joko alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Lausumassa on myös ilmoitettava todistajan ja muun kuultavan postiosoite ja puhelinnumero virka-aikana.

Voitte laatia lausuman itse tai antaa sen asiamiehen tehtäväksi. Laatijan on allekirjoitettava lausuma ja lisäksi ilmoitettava ammattinsa, kotipaikkansa, osoitteensa ja puhelinnumeronsa, josta hänet virka-aikana tavoittaa. Lausumassa on myös ilmoitettava se postiosoite, johon kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Nämä asiakirjat voidaan antaa Teille tiedoksi lähettämällä ne postitse lausumassa ilmoitettuun osoitteeseen.

Lausumassa on mainittava käräjäoikeuden asianumero

Käräjänotaari Jasmiina Jokinen

Puh. 0295645200 Faksi 0295645339
vantaa.ko@oikeus.fi

LIITTEET

Kopio avioerohakemuksesta

Liite 6: Vapaamuotoinen kirjallinen lausuma

LAUSUMA

SAAPUNUT

02.02.2017

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUTEEN

HIVÄESYN MOEROHAKKEHUSWESW.

KÄRÄJÄOIKEUDEN ASIANUMERO

13.2.

Liite 7: Valmiiseen pohjaan täytetty kirjallinen lausuma

KIRJALLINEN LAUSUMA HAKEMUSASIASSA

PALAUTETAAN:

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Kielotie 21 / PL 194
01300 VANTAA
Puh. 029 5645 200
Telefax. 029 5645 339
vantaa.ko@oikeus.fi

DIAARINUMERO _____ /JAS

SAAPUNUT

01.11.2018

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUTEEN

LAUSUMAN ANTAJA

Sukunimi, etunimet _____

Ammatti _____

Osoite _____

Puhelinnumero _____
virka-aikana klo 8.00 - 16.15

LAUSUMA

En vastusta hakemusta

Vastustan hakemusta seuraavin perustein:

PÄIVÄYS Vantaalla _____ 20____

Allekirjoitus 27.10.2018

Nimenselvennys _____

LIITTEET _____ kappaletta

Liite 8: Vastaanottotodistus

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS Kielotie 21 / PL 194
01300 VANTAA**TODISTUS**

16.2.2016

1

SAAPUNUT
24.02.2016
VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUTEEN**TODISTUS TIEDOKSIANNON VASTAANOTTAMISESTA**

Olen saanut tiedoksi yllä mainittuun asiaan liittyvän asiakirjan liitteineen.

Aika ja paikka

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Allekirjoittajan asema yhtiössä tai muussa yhteisössä

KEHOTUS

Käräjäoikeus kehottaa Teitä täyttämään todistuksen ja palauttamaan sen käräjäoikeuden kansliaan oheisessa kirjekuoressa viimeistään 1.3.2016. Käräjäoikeus on maksanut postimaksun puolestanne.

Jos ette palauta todistusta, tiedoksiannossa joudutaan käyttämään jotakin muuta tapaa, esimerkiksi haastemiehen toimittamaa tiedoksiantoa.

Käräjäsihteeri

Hanna Nikula

Puh. 029 56 45200 Faksi 029 56 45339

Liite 9: Tiedoksiantotodistus

304/MS

1

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Osasto 4/RAL
Kielotie 21 / PL 194
01300 VANTAA

TIEDOKSIANTOTODISTUS

13.10.2016

Viimeinen tied.antopv:

13.11.2016

Hakija

Asiaan osallinen

Asia

Avioero (Muita liitännäisvaatimuksia)

Vireille

5.1.2016

Yllä mainittuun asiaan liittyvä asiakirja liitteineen on annettu tiedoksi haastemiestiedoksiannona / puhelintiedoksiannona tiedoksiannon vastaanottajalle

Tiedoksiannon vastaanottajalle on samalla ~~annettu~~ / lähetetty jäljennökset asiakirjoista.

VANTAA

Tiedoksiantoaika ja -paikka

17. 10. 2016

Tiedoksiannon toimittajan allekirjoitus

MARIA SARASTE
Haastemies
Vantaan käräjäoikeus
P: 0500-438 156

Liite 10: Päätös sillensä jättämisestä

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS**PÄÄTÖS**
Annettu kansliassa

1

19.9.2018

Hakijat**Asia**

Avioero

Vireille

16.8.2017

PÄÄTÖSLAUSELMA Asian käsittely jää sillensä.**Perustelut** Avioeron II-vaihetta ei ole haettu määräajassa.

Käräjäsihteeri

Jaana Kaartinen

Liite 11: Päätös sillensä jättämisestä, avioerohakemus peruutettu

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS

PÄÄTÖS
Annettu kansliassa

1

25.4.2018

Hakija

Asiaan osallinen

Asia

Avioero

Vireille

26.3.2018

PÄÄTÖSLAUSELMA

Asia jätetään sillensä.

PERUSTELUT

Hakija on 9.4.2018 peruuttanut hakemuksen. Koska hakija on peruuttanut hakemuksen, asian käsittely on jätettävä sillensä.

Hakemusta ei ole saatu annettua tiedoksi asiaan osalliselle.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta.

Käräjänotaari

Sanna Leinonen

Liite 12: Päätös, avioeroa haettuna harkinta-ajan kanssa

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS

PÄÄTÖS
Annettu kansliassa

1

21.2.2017

Hakija

Asiaan osallinen

Asia

Avioero

Vireille

8.2.2016

PÄÄTÖSLAUSELMA

Avioero

[redacted] ja [redacted] tuomitaan avioeroon.

Lainkohta

Avioliittolaki 26 § 2

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hovioikeuteen.

Käräjäsihteeri

Minna Tanninen

Liite 13: Päätös, avioeroa haettuna 2 vuoden erillään asumisen perusteella

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Osasto 4/JAS

PÄÄTÖS
Annettu kansliassa

1

13.11.2018

Hakija

Asiaan osallinen

Asia

Avioero

Vireille

15.10.2018

HAKEMUS

on hakenut avioeroa ilman harkinta-aikaa kahden vuoden erillään asumisen perusteella.

PÄÄTÖSLAUSELMA

Avioero

ja tuomitaan avioeroon.

Perustelut

Väestörekisteristä ilmenevien tietojen perusteella käräjäoikeus katsoo selvitettyksi, että ja ovat asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta. Näin ollen puolisoilla on oikeus saada avioero ilman harkinta-aikaa.

Hakemus on annettu tiedoksi 22.10.2018.

on ilmoittanut käräjäoikeudelle 1.11.2018 saapuneessa lausumassaan, ettei vastusta hakemusta.

Lainkohta

Avioliittolaki 25 § 2

MUUTOKSENHAKU

Tähän ratkaisuun tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hovioikeuteen. Tyytymättömyyttä on ilmoitettava käräjäoikeudelle seitsemän päivän kuluessa ratkaisun antamisesta.

Käräjänotaari

Jasmiina Jokinen

Liite 14: Ilmoitus päätöksen antamisesta

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS	ILMOITUS	1
Kielotie 21 / PL 194 01300 VANTAA	29.2.2016	

Asia

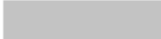
Avioeroasianne on lainvoimaisesti ratkaistu Vantaan kärjäoikeuden kansliassa. Teidät on tuomittu avioeroon ja päätöksestä on ilmoitettu väestörekisteriin.

Voitte tilata maksullisen jäljennöksen päätöksestä Vantaan kärjäoikeuden kansliasta.

Kärjäsihteeri Jaana Kaartinen

Puh. 029 56 45200 Faksi 029 56 45339
vantaa.ko@oikeus.fi

Liite 15: Ilmoitus sillensä päätöksen antamisesta

VANTAAN KÄRÄJÄOIKEUS	ILMOITUS	1
Kielotie 21 / PL 194 01300 VANTAA	28.5.2018	

Asia

Avioeroasian käsittely, jossa olette olleet asiaan osallisena, on jätetty sillensä.

Voitte tilata maksullisen jäljennöksen sillensä jättämisen päätöksestä Vantaan kärjäoikeuden kansliasta.

kärjäsihteeri   Jonna Kataja

Puh. 029 56 45200 Faksi 029 56 45339
vantaa.ko@oikeus.fi

Liite 16: Kysely

Kysely avioero prosessista**Kyselyn tarkoitus**

Kyselyn tulokset käytetään opinnäytetyöhön, jonka aiheena on avioero prosessi käräjäoikeudessa. Kyselyn tarkoituksena on saada opinnäytetyöhön lyhyesti asiaan osallisten näkökulma avioerosta käräjäoikeudessa.

OK

1. Olen

- Nainen
  - Mies
  - Muu
-

2. Olen eronnut

- Kyllä
- En
- Avioero prosessi on vielä kesken

3. Hakijana avioeroprosessissa oli ...

- Minä yksin
- Minä ja ex -puolisoni yhdessä
- Ex-puolisoni yksin
- Muu (täsmennä)

4. Avioero hoitui pääsääntöisesti

- Postitse
- Sähköpostitse
- Käymällä käräjäoikeudessa paikan päällä
- Muu (täsmennä)

5. Avioeroa haettiin ...

- Harkinta-ajan kanssa (6kk)
- 2 vuoden erillään asumisen perusteella
- Muu (täsmennä)

6. Avioeroon liittyi myös liitännäisvaatimuksia (esim. vaatimuksia lapsen huollosta)

- Ei
- Kyllä
- Kyllä, siihen liittyi vaatimuksia liittyen ...

7. Avioeroa oli helppoa hakea käräjäoikeudesta

Todella vaikeaa	Vaikeaa	Ei vaikeaa/helppoa	Helppoa	Todella helppoa
★	★	★	★	★
Muu (täsmennä)				
____				

8. Avioero prosessi hoitui nopeasti

Täysin eri mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
★	★	★	★	★
Muu (täsmennä)				
____				

9. Avioeron yhteishinta oli mielestäni

- Kallis En maksanut avioeromaksua
- Sopiva En osaa sanoa
- Edullinen
- Muu (täsmennä)

10. Mielipiteeni avioeron hakemisesta/saamisesta